روخوانی و روانخوانی قرآن مجید

سطح یک
(مقدماتی)

مؤلف:
عزیز فتحی

1

وَ رَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِیلاً = و قرآن را با دقت و توجه بخوان (قرآن مجید)

روخوانی و روانخوانی قرآن مجید

سطح ۱ (مقدماتی)

به روایت حفص از عاصم

مؤلف : عزیز فتحی

لا یَمَسُّهُ إِلاَّ الْمُطَهَّرُونَ --- جز پاکان لمس آن نمی کنند (قرآن مجید)

سرشناسه	: فتحی، عزیز ۱۳۵۸
عنوان نام پدیدآور	: روخوانی و روانخوانی قرآن مجید سطح(مقدماتی) به روایت حفص از عاصم. مولف عزیز فتحی
مشخصات نشر	سنندج، : آراس ۱۳۹۲
مشخصات ظاهری	: ۱۴۷ص
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۶۸۴۰-۵۱-۲
فهرست‌نویسی	: فیپا
موضوع	: راهنمای آزموشی
شناسه افزوده	: عاصم بن بهدله ۱۲۷؟ق، حفص‌بن سلیمان ۹۰-۱۸۰ق
رده‌بندی کنگره	BP۷۴/۵/ف۲۵ر۹ ۱۳۹۲
رده‌بندی دیویی	: ۲۹۷/۱۵۱۰۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۲۳۳۵۵۴

شناسنامه کتاب

نام کتاب	: روخوانی و روانخوانی قرآن مجید سطح (مقدماتی)
مؤلفین	: عزیز فتحی
تایپ و صفحه‌آرایی	: عزیز فتحی
ناشر	: آراس
تیراژ	: ۳۰۰۰ جلد
نوبت چاپ	: اول تابستان ۱۳۹۲
قیمت	: ۷۵۰۰ تومان
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۶۸۴۰-۵۱-۲

مرکز پخش:

سنندج، پاساژ عزتی، انتشارات آراس

تلفن: ۰۸۷۱-۲۲۲۸۳۴۱

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیمِ

وَمَا كُنتَ تَتْلُواْ مِن قَبْلِهِۦ مِن كِتَـٰبٍ وَلَا تَخُطُّهُۥ بِيَمِينِكَ ۖ إِذًا لَّٱرْتَابَ ٱلْمُبْطِلُونَ ﴿٤٨﴾

تو هرگز پیش از این کتابی نمی‌خواندی، و با دست خود چیزی نمی‌نوشتی، مبادا کسانی که در صدد (تکذیب و) ابطال سخنان تو هستند، شك و تردید کنند!

(آیه ۴۸ سوره عنکبوت ۲۹)

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ

فهرست مطالب:

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ

مقدمه:

آیه ۲۷ و ۲۸ سوره زمر۳۹: وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَـٰذَا ٱلْقُرْءَانِ مِن كُلِّ مَثَلٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٢٨﴾

ما در این قرآن برای مردم هر گونه مثلی آوردیم، شاید پند گیرند. (۲۷) قرآنی به زبان عربی بی هیچ انحراف و کجی. شاید پروا کنند. (۲۸)

آیه ۳ سوره فصّلت ۴۱: كِتَـٰبٌ فُصِّلَتْ ءَايَـٰتُهُۥ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

کتابی است که آیه هایش به وضوح بیان شده، قرآنی است به زبان عربی برای مردمی که می دانند. (۳)

آیه ۳ سوره زخرف ۴۳: إِنَّا جَعَلْنَـٰهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٣﴾

ما این کتاب را قرآنی عربی قرار دادیم، باشد که به عقل دریابید. (۳)

اولین مرحله در یادگیری قرآن مجید به ترتیب، تلفظ صحیح حرکات و حروف و کلمات و آیات آن است از این جهت یادگیری مخارج و صفات حروف و یادگیری احکام مربوط به تلاوت کلام الله مجید ضرورت کامل پیدا می کند و عدم تلاوت صحیح و کامل، یکی از معجزات بزرگ این آخرین کتاب آسمانی را مخدوش می کند و علاوه بر تغییر معنا و مفهوم واقعی آیات، خواندن آیات آن را نیز بسیار سخت و ملال آور خواهد کرد، و علاوه بر خستگی و کسالت خود و اطرافیان (گوش دهندگان)، باعث گناه و عقوبت الهی نیز می- شود، پس این موضع قاریان قرآن را به هرچه بهتر و بیشتر دانستن نحوه قرائت صحیح وادار می کند.

تلاش بنده نیز با توکل به الله جلّ جلاله؛ اولاً یادگیری کامل خود در جهت صحیح خواندن کلام الهی و دوماً ارائه روشی صحیح و کارآمد و ساده برای علاقه‌مندان جهت روخوانی و تلاوت کلام الله می‌باشد.

تلاوت آیات برای آنست که چشم عقل و دید باطن باز شود. قرآن که سرچشمه حکمت و راهنمای به سوی آنست با تلاوت و تصرف آیات آن، اصول توحید و معاد و فضائل خلقی و آراء تکلیفی و عملی را تعلیم می‌دهد و ریشه‌های آن‌ها را محکم می‌گرداند. چون تلاوت آیات و تعلیم کتاب و حکمت و تزکیه نفوس مقصود نهایی و علت غایی این بعثت است، همه دستورات و قوانین و احکام و بیان حدود و حقوق برای ایجاد محیطی است که بذرهای استعدادها رشد کند و علم و حکمت به بار آورد و شاخه و برگ آن‌ها بر سر دیگران سایه افکند و نفوس، از کینه‌ها و عقده‌ها و شهوات پست پاک شود، و دنیایی مصفی و نورانی پدید آید.

به امید روزی که همه قرآن را آنچنان که بایسته و شایسته است تلاوت کنند و از ظاهر زیبایش پی به باطن اعلایش ببرند.

آیه ۳ سوره حدید ۵۷: هُوَ ٱلۡأَوَّلُ وَٱلۡأٓخِرُ وَٱلظَّٰهِرُ وَٱلۡبَاطِنُۖ وَهُوَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾

اوست اوّل و آخر و ظاهر و باطن، و او به هر چیزی داناست. (۳)

ظاهر و باطن نگه کن، اول و آخر ببین ... تا تو را روشن شود کز چیست چار ارکان دل «عراقی»

هم رازق بی ریبی و هم خالق بی عیب ... هم ظاهر پنهانی و هم باطن پیدا «خواجوی کرمانی»

التماس دعا، درمانده و مانده عزیز فحی ۱۳ خرداد ۱۳۹۲

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ

پیش گفتار:

کتابی که در خدمت شماست ، برای علاقمندانی طراحی شده است که با توکل به الله متعال ، می خواهند اولین مرحله یادگیری روخوانی قرآن را شروع کنند .

در کتاب حاضر از ارسم الخط عثمان طه که بهترین و کامل ترین رسم الخط است و یک رسم الخط جهانی و ممتاز است استفاده شده است.

از دوستان عزیز می خواهیم که برای یادگیری هرچه بهتر و کامل تر، تمام مطالب کتاب را به دقت و حوصله بخوانند و از نوارهای قراء بزرگ نیز برای تلفظ صحیح مثال های ارائه شده استفاده نمایند. البته پیشنهاد بنده این است که برای یادگیری خوب و حساب شده از اساتید این فن استفاده شود و دوستان مطالب را در کنار استاد فرا بگیرند.

با توجه به نیازی که از طرف جامعه قرآنی احساس می شود ، این مجموعه در (۳) سه سطح برای علاقه مندان در سه کتاب جداگانه ارائه شده است تا با توجه به سطح معلومات مورد استفاده قرار گیرد.

سطح یک ۱ (مقدماتی) ؛ برای علاقه مندانی که هیچگونه اطلاعاتی درباره روخوانی قرآن ندارند.

سطح دو ۲ (متوسط) ؛ برای علاقه مندانی که اطلاعات آن ها در حد تشخیص حروف و حرکات و کلمات است.

سطح سه ۳ (عالی) برای کامل نمودن همه جانبه تجوید و تلاوت قرآن به روایت حفص از عاصم.

امیدوارم با توکل به الله جل جلاله سه کتاب مذکور مورد استفاده شما خوانندگان گرامی قرار گیرد.

گنهکار پریشان احوال عزیز فتحی ۱۳ خرداد سال ۱۳۹۲ هجری شمسی

حافظا در کنج فقر و خلوت شب های تار ... تا بود وردت دعا و درس قرآن غم مخور (حافظ)

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ

چون تو در قرآن حق بگریختی   با روان انبیا آمیختی
هست قرآن حالهای انبیا   ماهیان بحر پاک کبریا

فصل اول

الفبای زبان فارسی و عربی

حدیث

قال رسولُ اللّهُ صَلّى اللّهُ عَلَيْهِ وسَلَّم: "الَّذِي يقرَأُ القُرْآنَ وَهُو ماهِرٌ بِهِ معَ السَّفَرةِ الكرَامِ البررَةِ. والذي يقرَأُ القُرْآنَ ويتَتَعْتَعُ فِيهِ وَهُو عليهِ شَاقٌّ له أجْرَان".

پیامبر صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم فرمودند: "کسي که قرآن را ماهرانه و بدون داشتن اشتباه و وقفه بخواند، به همراه فرشتگان بزرگوار و نیکوکار است و کسي که قرآن را به سختي و همراه وقفه بخواند و آن خواندن بر او گران باشد، دو اجر دارد".

نکاتی که در این فصل ارائه می شود

۱- تعداد حروف الفبای فارسی

۲- تعداد حروف الفبای عربی

۳ -حروفی که در زبان فارسی هست امادر زبان عربی نیست (گ چ پ ژ)

۴ -مقایسه جدول حروف الفبای فارسی با حروف الفبای عربی

۵ - نام حروف الفبای فارسی

۶ - نام حروف الفبای عربی

۷ - بررسی و مقایسه نام حروف الفبای فارسی و عربی و اشتراکات و اختلافات آنها

۸ - حروف مقطعه و نحوه تلفظ آنها

تذکر

برای اینکه دانش آموزان مطالب روخوانی و روانخوانی را بهتر یاد بگیرند اکثر اساتید، مراحل اولیه را با لهجه فارسی تدریس می-کنند (حروف و حرکات با لهجه فارسی و بدون تفخیم ، ترقیق ، استعلا و ...) از این رو ما نیز از این شیوه پیروی می-کنیم و حروف و حرکات و ... را به لهجه فارسی تلفظ می-کنیم ، مثال چهار حرف (ض - ظ - ز - ذ) که در زبان عرب به چهار صورت مختلف تلفظ می-شود را به صورت لهجه فارسی که همگی آنها را با (ز) تلفظ می-کنند، تلفظ می-کنیم و .. هدف ما فقط آشنایی دانش آموزان با انواع حروف و حرکات ونحوه خواندن(روخوانی ساده) حروف با حرکات مربوط به کلمه است . و در مراحل بعد انشاء الله به موارد تجویدی آنها خواهیم پرداخت

درس اول

شما در این درس با ۴ موضوع آشنا خواهید شد.

۱- تعداد حروف الفبای فارسی

۲- تعداد حروف الفبای عربی

۳ -حروفی که در زبان فارسی هست اما در زبان عربی نیست

۴ - جدول مقایسه ای حروف الفبای فارسی با حروف الفبای عربی

۱- تعداد حروف الفبای فارسی ، ۳۲ حرف است

تذکر: دانش آموزان عزیز، لطفاً با دقت به جدول شماره ۱ و تعداد حروف آن نگاه کنید «جدول شماره ۱ نشان دهنده تعداد حروف زبان فارسی است که ۳۲ حرف است» آن را بخاطر بسپارید ، زیرا جدول شماره ۲ که بعد از این نشان داده میشود دقیقاً مانند این جدول است و فقط ۴ حرف «گ چ پ ژ » از آن حذف شده است.

1	ا		9	خ		17	ص		25	ک
2	ب		10	د		18	ض		26	گ
3	پ		11	ذ		19	ط		27	ل
4	ت		12	ر		20	ظ		28	م
5	ث		13	ز		21	ع		29	ن
6	ج		14	ژ		22	غ		30	و
7	چ		15	س		23	ف		31	ه
8	ح		16	ش		24	ق		32	ی

جدول شماره ۱

۲- تعداد حروف الفبای عربی ، ۲۸حرف است

تذکر: اگر با دقت به این جدول(جدول شماره ۲) نگاه کنیم و آن را با جدول شماره ۱ تطابق دهیم متوجه ۳نکته زیر می شویم:

نکته ۱ : جدول شماره ۱ دارای ۳۲ حرف بود ولی این جدول(جدول شماره ۲) دارای ۲۸ حرف است.

نکته ۲: جدول شماره ۱ ، خانه قرمز رنگ و خالی نداشت، در حالی که جدول شماره ۲ ، ۴ خانه خالی قرمز رنگ دارد.

.نکته۳: جدول شماره ۱ ، ۴ حرف(گ چ پ ژ) را دارد ولی جدول شماره ۲، این حروف (گ چ پ ژ) را ندارد.

۱	ا		۷	خ		۱٤	ص		۲۲	ک
۲	ب		۸	د		۱٥	ض			
			۹	ذ		۱٦	ط		۲۳	ل
۳	ت		۱۰	ر		۱۷	ظ		۲٤	م
٤	ث		۱۱	ز		۱۸	ع		۲٥	ن
٥	ج					۱۹	غ		۲٦	و
			۱۲	س		۲۰	ف		۲۷	ه
٦	ح		۱۳	ش		۲۱	ق		۲۸	ی

جدول شماره ۲

۳ - چه حروفی در زبان فارسی وجود دارد اما در زبان عربی وجود ندارد؟

نکته مهم۱: در زبان فارسی ۴ حرف (گ چ پ ژ) وجود دارد اما در زبان عربی وجود ندارد.

نکته مهم ۲: زبان فارسی دارای ۳۲ حرف است در حالی که زبان عربی دارای ۲۸ حرف است.

۴ - جدول مقایسه ای حروف الفبای فارسی با حروف الفبای عربی(جدول شماره ۳)

	عربی	فارسی		عربی	فارسی		عربی	فارسی		عربی	فارسی
١	ا	ا	٩	خ	خ	١٧	ص	ص	٢٥	ک	ک
٢	ب	ب	١٠	د	د	١٨	ض	ض	٢٦		گ
٣		پ	١١	ذ	ذ	١٩	ط	ط	٢٧	ل	ل
٤	ت	ت	١٢	ر	ر	٢٠	ظ	ظ	٢٨	م	م
٥	ث	ث	١٣	ز	ز	٢١	ع	ع	٢٩	ن	ن
٦	ج	ج	١٤		ژ	٢٢	غ	غ	٣٠	و	و
٧		چ	١٥	س	س	٢٣	ف	ف	٣١	ه	ه
٨	ح	ح	١٦	ش	ش	٢٤	ق	ق	٣٢	ی	ی

با تطابق کامل حروف زبان فارسی و حروف زبان عربی متوجه می شویم که حروف زبان عربی در خانه های قرمز رنگ(۳ - ۷ - ۱۴ - ۲۶) خالی است و زبان عربی حروف (پ چ ژ گ) را ندارد و کلاً ۲۸ حرف را دارد

تشابه حروف زبان فارسی و حروف زبان عربی: از لحاظ شکل نوشتاری حروف زبان عربی شبیه حروف زبان فارسی نوشته می شود« مثال : حرف «ث» در زبان عربی مانند حرف «ث» در زبان فارسی نوشته می شود»

تفاوت حروف زبان فارسی و زبان عربی ، در تعداد آنهاست (یعنی تعداد حروف زبان فارسی ۳۲ حرف است و تعداد حروف زبان عرب ۲۸ حرف ، زیرا زبان عرب حروف «گ چ پ ژ » را ندارد)

خُلُقَ نَبِيِّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ الْقُرْآنَ

اخلاق پیامبر الله صلّی الله علیه و سلّم ، قرآن بود.

درس دوم

۵ - نام حروف الفبای فارسی

۶ - نام حروف الفبای عربی

۷ - بررسی و مقایسه نام حروف الفبای فارسی و حروف الفبای عربی و اشتراکات و اختلافات آنها

۵- نام حروف الفبای فارسی

هرکدام از ۳۲ حرف الفبای فارسی، نام مخصوص به خود را دارد، **« مثال حرف«ا» را « الف» و « ذ » را «ذال» و حرف «ش» را «شین» و...می نامند.**

هدف از این کار آشنایی شما دانش آموزان عزیز با نام حروف الفبای فارسی **(در جدول شماره ۴) و مقایسه آنها با نام حروف الفبای عربی(در جدول شماره ۵) است .**

آشنایی با نام مخصوص حروف یک امر ضروری در روخوانی قرآن مجید است، زیرا اگر نام مخصوص حروف زبان عربی را ندانیم، نمی توانیم حروف مقطعه را تلفظ کنیم.

1	الف		9	خِ		17	صادِ		25	کاف
2	بِ		10	دال		18	ضادِ		26	گاف
3	پِ		11	ذال		19	طا		27	لام
4	تِ		12	رِ		20	ظا		28	میم
5	ثِ		13	زِ		21	عَین		29	نون
6	جیم		14	ژِ		22	غَین		30	واو
7	چِ		15	سین		23	فِ		31	هِ
8	حِ		16	شین		24	قاف		32	یِ

۶- نام حروف الفبای عربی

جدول شماره ۵ نام مخصوص حروف در زبان عربی است . شما دانش آموزان عزیز بایستی با دقت بسیار زیاد به این جدول توجه کنید و آن را حفظ نمایید. یادگیری نام حروف در زبان عربی یک امر ضروری است، زیرا همانطور که گفتیم حروف مقطعه با نام اصلی و مخصوص حروف زبان عرب خوانده میشود

توجه۱: زبان فارسی ۳۲ حرف دارد ولی زبان عرب ۲۸ حرف دارد.

توجه۲: زبان فارسی ۴ حرف«گ چ پ ژ» را دارد، ولی زبان عربی این ۴ حرف را ندارد.

توجه ۳: نام ۱۲ حرف از حروف زبان فارسی با حروف زبان عربی متفاوت است و این تفاوت را در جدول شماره ۶ ، که بعد از این جدول خواهد آمد می آوریم

1	الف		۷	خاء		١٤	صاد		22	کاف
2	باء		8	دال		١٥	ضاد			
			9	ذال		١٦	طاء		23	لام
٣	تاء		10	راء		١٧	ظاء		24	میم
٤	ثاء		11	زای		١٨	عَین		25	نون
٥	جیم					١٩	غَین		26	واو
			١٢	سین		٢٠	فاء		27	هاء
٦	حاء		١٣	شین		٢١	قاف		28	یاء

۷ - بررسی و مقایسه نام حروف الفبای فارسی و عربی و اشتراکات و اختلافات آنها

	عربی	فارسی		عربی	فارسی		عربی	فارسی		عربی	فارسی
۱	اَلِف	الف	۹	خَاء	خِ	۱۷	صَاد	صاد	۲۵	کَاف	کاف
۲	بَاء	بِ	۱۰	دَال	دال	۱۸	ضَاد	ضاد	۲۶		گاف
۳		پِ	۱۱	ذَال	ذال	۱۹	طَاء	طا	۲۷	لَام	لام
۴	تَاء	تِ	۱۲	رَاء	رِ	۲۰	ظَاء	ظا	۲۸	مِیم	میم
۵	ثَاء	ثِ	۱۳	زَای	زِ	۲۱	عَین	عین	۲۹	نُون	نون
۶	جِیم	جیم	۱۴		ژِ	۲۲	غَین	غین	۳۰	وَاو	واو
۷		چِ	۱۵	سِین	سین	۲۳	فَاء	فِ	۳۱	هَاء	هِ
۸	حَاء	حِ	۱۶	شِین	شین	۲۴	قَاف	قاف	۳۲	یَاء	یِ

خانه های سفید نام حروف مشترک زبان فارسی و زبان عربی است و ۱۶ حرف میباشد.

خانه های قرمز مخصوص نام حروف زبان فارسی است و شامل ۴ حرف (گ چ پ ژ) است.

خانه های سبز حروف متفاوت از نظر نام حروف در زبان فارسی با نام حروف در زبان عربی است و شامل ۱۲ حرف است(تمام حروف عربی که به ء ختم میشود + و نیز حرف «زای» که به «ی» ختم می شود)

رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:

اقْرَءُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعًا لِأَصْحَابِهِ

رسول الله صلي الله عليه وسلم مي فرمود:

قرآن را تلاوت كنيد، زيرا قرآن در روز قيامت آمده و براي يارانش شفاعت مي كند.

درس سوم

٨ - حروف مقطعه و نحوه تلفظ آنها

٨ - حروف مقطعه و نحوه تلفظ آنها

شماره	حرف	شماره	حرف	شماره	حرف	شماره	حرف
1	الف	٧	خاء	١٤	صاد	22	کاف
2	باء	8	دال	١٥	ضاد		
		9	ذال	١٦	طاء	23	لام
٣	تاء	10	راء	١٧	ظاء	24	میم
٤	ثاء	11	زای	١٨	عین	25	نون
٥	جیم			١٩	غین	26	واو
		١٢	سین	٢٠	فاء	27	هاء
٦	حاء	١٣	شین	٢١	قاف	28	یاء

حروف مقطعه در قرآن مجید شامل ۱۴ حرف زیرا است. و نحوه تلفظ آنها مانند تلفظ نام حروف الفباء است. (ا ح ر س ص ط ع ق ک ل م ن ه ی)

تذکر: **در حروف مقطعه حروفی که دارای همزه هستند، همزه(ء) آنها خوانده نمیشود.**

رنگ سبز در جدول بالا نشان دهنده حروف مقطعه است. وشامل حروف (ا ح ر س ص ط ع ق ک ل م ن ه ی) **در خانه های بالاست.**

براي آشنایی بیشتر دانش آموزان حروف مقطعه و آن را به هر دو صورت نوشتاری و خواندنی می نویسیم.

شماره	حروف					
١	صٓ	صَآدْ				
٢	قٓ	قَآفْ				
٣	نٓ	نُوٓنْ				
٤	طه	طَا	هَا			
٥	طسٓ	طَا	سِيٓنْ			
٦	يسٓ	يَا	سِيٓنْ			
٧	حمٓ	حَا	مِيٓمْ			
٨	الٓمٓ	اَلِفْ	لَآمْ	مِيٓمْ		
٩	الٓر	اَلِفْ	لَآمْ	رَا		
١٠	طسٓمٓ	طَا	سِيٓنْ	مِيٓمْ		
١١	عٓسٓقٓ	عَينْ	سِيٓنْ	قَآفْ		
١٢	الٓمٓصٓ	اَلِفْ	لَآمْ	مِيٓمْ	صَآدْ	
١٣	الٓمٓر	اَلِفْ	لَآمْ	مِيٓمْ	رَا	
١٤	كٓهيعٓصٓ	كَآفْ	هَا	يَا	عَينْ	صَآدْ

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ

گر چه منزل بس خطرناک است و مقصد بس بعید
هیچ راهی نیست کان را نیست پایان غم مخور
حافظا در کنج فقر و خلوت شب های تار
تا بود وردت دعا و درس قرآن غم مخور

فصل دوم

درس چهارم

انواع صداها

حديث

قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ مَثَلُ الْأُتْرُجَّةِ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا طَيِّبٌ وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ التَّمْرَةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَلَا رِيحَ لَهَا وَمَثَلُ الْفَاجِرِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الرَّيْحَانَةِ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ وَمَثَلُ الْفَاجِرِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ طَعْمُهَا مُرٌّ وَلَا رِيحَ لَهَا »

پيامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمودند: "مثال مؤمني كه قرآن ميخواند، مانند ترنج است كه هم بو و هم مزهي خوب دارد و مثال مؤمني كه قرآن نميخواند، مانند خرماست كه بو ندارد ولي مزه اش شيرين است و مثال منافقي كه قرآن ميخواند، مانند ريحان است كه بوي آن خوش ولي مزهاش تلخ است و مثال منافقي كه قرآن نميخواند، چون حنظل است كه بو ندارد و مزهي آن نيز تلخ است".

انواع صداها

۱ – صداهای کوتاه:

صداهایی کوتاه ، صداهایی هستند که به صورت کوتاه و بدون کشش خوانده می شوند و عبارتند از: (َ ِ ُ)

نام صداهایی کوتاه به ترتیب عبارتند از (فتحه َ ، کسره ِ ، ضمه ُ)

۲ – صداهای بلند:

صداهایی بلند، صداهایی هستند که به صورت بلند و با کشش خوانده می شوند و از لحاظ طبیعی به مقدار دو برابر صداهایی کوتاه کشیده می شوند. و عبارتند از: َ ا ، ِ ی ، ُ و

نام صداهایی بلند عبارتند از : الف مدّی َ ا ، یاء مدّی ِ ی ، واو مدّی ُ و

نکاتی که در این فصل ارائه می شود

۱- صداهایی کوتاه (فتحه َ- کسره ِ- ضمه ُ)

۲- صداهای بلند (الف مدّی َ ا - یاء مدّی ِ ی - واو مدّی ُ و)

۳ -تفاوت صداهایی کوتاه با صداهایی بلند

۴ -صدای کوتاه فتحه ← ...... َ

۵ - صدای کوتاه کسره ...... ِ

۶ - صدای کوتاه ضمه ← ...... ُ

۷ - صدای بلند الف مدّی ...... َا

۸ - صدای بلند یاء مدّی ← ...... ِی

۹- صدای بلند واو مدّی ...... ُو

درس پنجم

صدای کوتاه فتحه (ـَـ)

یادآوری

همانطور که در درس چهارم گفتیم: صداهایی کوتاه ، صداهایی هستند که به صورت کوتاه و بدون کشش خوانده می شوند و عبارتند از:

«فتحه .... َ ، کسره .... ِ ، ضمه .... ُ »

پس فتحه یکی از صداهای کوتاه است که بصورت بدون کشش خوانده میشود

توجه به مشخصات فتحه

توجه ۱: فتحه در لغت به معنای گشودن و باز کردن است.

توجه ۲: در هنگام تلفظ حروفی که دارای حرکت فتحه هستند دهان گشوده و باز می‌گردد.

توجه ۳:حروف دارای حرکت فتحه را « مفتوح» می-نامند و به تنهایی یک قسمت(بخش) از کلمه را تشکیل می-دهند.

توجه۴: این حرکت به تنهایی نیز تلفظ می-شود.

توجه ۵: هنگام تلفظ فتحه با هر کدام از حروف، ابتدا صدای حرف مربوطه و بعد از آن صدای فتحه به گوش می-رسد. مثال: اگر بخواهیم حرف «بَ » را تلفظ کنیم ابتدا بایستی صدای «ب» و بعد صدای « ....َ....» به گوش برسد .

تلفظ صدا (حرکت) کوتاه فتحه با ۲۸ حرف الفبای عربی

۱	أَ	۸	دَ	۱۵	ضَ	۲۲	کَ
۲	بَ	۹	ذَ	۱۶	طَ	۲۳	لَ
۳	تَ	۱۰	رَ	۱۷	ظَ	۲۴	مَ
۴	ثَ	۱۱	زَ	۱۸	عَ	۲۵	نَ
۵	جَ	۱۲	سَ	۱۹	غَ	۲۶	وَ
۶	حَ	۱۳	شَ	۲۰	فَ	۲۷	هَ
۷	خَ	۱۴	صَ	۲۱	قَ	۲۸	یَ

فتحه در کلمات قرآن

کلمات زیر را ابتدا یک بار بخش بخش تلفظ کرده و در پایان یک بار دیگر کلمه را به صورت کامل تکرار کنید.

عَبَسَ	عَ	بَ	سَ		
بَسَرَ	بَ	سَ	رَ		
نَظَرَ	نَ	ظَ	رَ		
جَمَعَ	جَ	مَ	عَ		
فَحَشَرَ	فَ	حَ	شَ	رَ	
خَلَقَكَ	خَ	لَ	قَ	کَ	
فَعَدَلَكَ	فَ	عَ	دَ	لَ	کَ

درس ششم

صدای کوتاه کسره (..... ِ)

یادآوری

همانطور که در درس چهارم گفتیم: صداهایی کوتاه ، صداهایی هستند که به صورت کوتاه و بدون کشش خوانده می شوند و عبارتند از:

« فتحه .... ، کسره .... ، ضمه .... »

پس کسره یکی از صداهای کوتاه است که بصورت بدون کشش خوانده میشود

توجه به مشخصات کسره

توجه ۱: کسره در لغت به معنی شکستن و پایین آمدن است.

توجه ۲: در هنگام تلفظ حروفی که دارای حرکت کسره هستند دهان به طرف پایین متمایل می‌گردد.

توجه ۳:حروف دارای حرکت کسره را « مکسور » می-نامند و به تنهایی یک قسمت(بخش) از کلمه را تشکیل می-دهند.

توجه۴: این حرکت به تنهایی نیز تلفظ می-شود.

توجه ۵: هنگام تلفظ کسره با هر کدام از حروف، ابتدا صدای حرف مربوطه و بعد از آن صدای کسره به گوش می-رسد. مثال: اگر بخواهیم حرف «بِ » را تلفظ کنیم ابتدا بایستی صدای «ب» و بعد صدای « ....» به گوش برسد .

تلفظ صدا(حرکت) کوتاه کسره با ۲۸ حرف الفبای عربی

۱	إِ	۸	دِ	۱۵	ضِ	۲۲	کِ
۲	بِ	۹	ذِ	۱۶	طِ	۲۳	لِ
۳	تِ	۱۰	رِ	۱۷	ظِ	۲۴	مِ
۴	ثِ	۱۱	زِ	۱۸	عِ	۲۵	نِ
۵	جِ	۱۲	سِ	۱۹	غِ	۲۶	وِ
۶	حِ	۱۳	شِ	۲۰	فِ	۲۷	هِ
۷	خِ	۱۴	صِ	۲۱	قِ	۲۸	یِ

کسره در کلمات قرآن

کلمات زیر را ابتدا یک بار بخش بخش تلفظ کرده و در پایان یک بار دیگر کلمه را به صورت کامل تکرار کنید.

عَنِ	عَ	نِ			
هِیَ	هِ	یَ			
مَلِکِ	مَ	لِ	کِ		
إِبِلِ	إِ	بِ	لِ		
رَدِفَ	رَ	دِ	فَ		
بِیَدِکَ	بِ	یَ	دِ	کَ	
وَ عَلِمَتِ	وَ	عَ	لِ	مَ	تِ

درس هفتم

صدای کوتاه ضمه (....ُ)

یادآوری

همانطور که در درس چهارم گفتیم: صداهایی کوتاه ، صداهایی هستند که به صورت کوتاه و بدون کشش خوانده می شوند و عبارتند از:

« فتحه .... ، کسره .... ، ضمه .... »

پس ضمه یکی از صداهای کوتاه است که بصورت بدون کشش خوانده میشود

توجه به مشخصات ضمه

توجه ۱: ضمه در لغت به معنی جمع شدن است.

توجه ۲: در هنگام تلفظ حروفی که دارای حرکت ضمه هستند، لب ها جمع و به حالت غنچه ای در می آیید.

توجه ۳:حروف دارای حرکت ضمه را « مضموم » می-نامند و به تنهایی یک قسمت(بخش) از کلمه را تشکیل می-دهند.

توجه۴: این حرکت به تنهایی نیز تلفظ می-شود.

توجه ۵: هنگام تلفظ ضمه با هر کدام از حروف، ابتدا صدای حرف مربوطه و بعد از آن صدای ضمه به گوش می-رسد. مثال: اگر بخواهیم حرف «بُ» را تلفظ کنیم ابتدا بایستی صدای «ب» و بعد صدای « ......ُ» به گوش برسد .

تلفظ صدا(حرکت) کوتاه ضمه با ۲۸ حرف الفبای عربی

۱	أُ	۸	دُ	۱۵	ضُ	۲۲	کُ
۲	بُ	۹	ذُ	۱۶	طُ	۲۳	لُ
۳	تُ	۱۰	رُ	۱۷	ظُ	۲۴	مُ
۴	ثُ	۱۱	زُ	۱۸	عُ	۲۵	نُ
۵	جُ	۱۲	سُ	۱۹	غُ	۲۶	وُ
۶	حُ	۱۳	شُ	۲۰	فُ	۲۷	هُ
۷	خُ	۱۴	صُ	۲۱	قُ	۲۸	یُ

ضمه در کلمات قرآن

کلمات زیر را ابتدا یک بار بخش بخش تلفظ کرده و در پایان یک بار دیگر کلمه را به صورت کامل تکرار کنید.

قُدِرَ	قُ	دِ	رَ		
کَثُرَ	کَ	ثُ	رَ		
طُبِعَ	طُ	بِ	عَ		
قُتِلَ	قُ	تِ	لَ		
سُبُلَ	سُ	بُ	لَ		
کُتُبِهِ	کُ	تُ	بِ	هِ	
یَعِدُهُمُ	یَ	عِ	دُ	هُ	مُ

صداهایی کوتاه همراه حروف الفبای عربی

	فتحه	کسره	ضمه		فتحه	کسره	ضمه
۱	ءَ-اَ	ءِ-اِ	ءُ-اُ	۱۵	ضَ	ضِ	ضُ
۲	بَ	بِ	بُ	۱۶	طَ	طِ	طُ
۳	تَ	تِ	تُ	۱۷	ظَ	ظِ	ظُ
۴	ثَ	ثِ	ثُ	۱۸	عَ	عِ	عُ
۵	جَ	جِ	جُ	۱۹	غَ	غِ	غُ
۶	حَ	حِ	حُ	۲۰	فَ	فِ	فُ
۷	خَ	خِ	خُ	۲۱	قَ	قِ	قُ
۸	دَ	دِ	دُ	۲۲	كَ	كِ	كُ
۹	ذَ	ذِ	ذُ	۲۳	لَ	لِ	لُ
۱۰	رَ	رِ	رُ	۲۴	مَ	مِ	مُ
۱۱	زَ	زِ	زُ	۲۵	نَ	نِ	نُ
۱۲	سَ	سِ	سُ	۲۶	وَ	وِ	وُ
۱۳	شَ	شِ	شُ	۲۷	هَ	هِ	هُ
۱۴	صَ	صِ	صُ	۲۸	یَ	یِ	یُ

درس هشتم

صدای بلند الف مدّی (...َا)

یادآوری

همانطور که در درس چهارم گفتیم: صداهایی بلند، صداهایی هستند که به صورت بلند و با کشش خوانده می شوند و از لحاظ طبیعی به مقدار دو برابر صداهایی کوتاه ، کشیده می شوند. و عبارتند از:

(الف مدّی ، یاء مدّی ، واو مدّی) ـَا ، ـِی ، ـُو

الف مدّی یکی از صداهای بلند است، در واقع الف مدّی همان فتحه است که بصورت کشیده خوانده میشود.

(فتحه را به اندازه ۲ برابر، کشش می دهیم تا الف مدّی تلفظ شود)

توجه به مشخصات الف مدّی

توجه ۱: مدّ در لغت به معنی امتداد و کشش است و الف مدّی یعنی الف کشیده و دارای کشش از لحاظ تلفظ . عامل شناسایی الف مدّی در رسم الخط قرآن مجید، الف بدون حرکت ماقبل مفتوح(فتحه دار است) (ـَ ا)

توجه ۲: در هنگام تلفظ حروفی که دارای الف مدّی هستند، دهان دو برابر فتحه باز شده و الف مدّی تلفظ می شود.

توجه ۳: حروف دارای صدای بلند الف مدّی به تنهایی یک قسمت(بخش) از کلمه را تشکیل می-دهند.

توجه ۴: این حرکت به تنهایی نیز تلفظ می-شود.

توجه ۵: هنگام تلفظ الف مدّی با هر کدام از حروف، ابتدا صدای حرف مربوطه و بعد از آن صدای الف مدّی به گوش می-رسد. مثال: اگر بخواهیم حرف «بَا » را تلفظ کنیم ابتدا بایستی صدای «ب» و بعد صدای « اَ » به گوش برسد .

نحوه نوشتن الف مدّی در رسم الخط قرآن مجید

تعریف ۱ الف مدّی: الف بدون حرکت ماقبل مفتوح(دارای حرکت فتحه) است . و به عبارت دیگر الفی است که حرف قبل از آن دارای حرکت فتحه باشد.

عَلَّمَ ٱلْقُرْءَانَ ﴿٢﴾ عَلَّمَهُ ٱلْبَيَانَ ﴿٤﴾ ٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ﴿٥﴾

الف مدّی

تعریف ۲ الف مدّی: هرگاه بعد از حرف مفتوح ، الفی بیاید که هیچ حرکتی نداشته باشد، آن الف بدون حرکت سبب می شود که حرکت فتحه ۲ برابر کشید شود .

در رسم الخط قرآن مجید، الف مدّی به اشکال زیر نوشته می شود.

عَلَّمَ ٱلْقُرْءَانَ ﴿٢﴾ وَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَٰحِدٌ ۖ لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلرَّحْمَٰنُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٦٣﴾

الف مدّی بزرگ

الف مدّی کوچک

جَزَآءً مِّن رَّبِّكَ عَطَآءً حِسَابًا ﴿٣٦﴾ وَٱلصَّٰٓفَّٰتِ صَفًّا ﴿١﴾

الف مدّی بزرگ با نشانه ~ اگر بعد از آن « ء ه س » بیاید

الف مدّی کوچک با نشانه ~ اگر بعد از آن « ء ه س » بیاید

نکات بسیار مهم در باب الف مدّی

نکته ۱: لفظ جلاله الله در اصل به صورت « اللّاه » است ولی الف مدی آن به قرینه به صورت الف مدی کوچک روی « ل» نوشته می شود « الله » .
پس آن را بایستی به صورت کشیده خواند.

نکته ۲: تفاوت فتحه با الف مدّی فقط در میزان کشش است(اگر فتحه را دو برابر حالت طبیعی آن بکشیم به الف مدّی تبدیل می شود).

تلفظ صدا(حرکت) کشیده الف مدّی با ۲۸ حرف الفبای عربی

حالت نوشتاری الف مدّی ۱ (الف بزرگ)

۱	ءَا	۸	دَا	۱۵	ضَا	۲۲	کَا
۲	بَا	۹	ذَا	۱۶	طَا	۲۳	لَا
۳	تَا	۱۰	رَا	۱۷	ظَا	۲۴	مَا
۴	ثَا	۱۱	زَا	۱۸	عَا	۲۵	نَا
۵	جَا	۱۲	سَا	۱۹	غَا	۲۶	وَا
۶	حَا	۱۳	شَا	۲۰	فَا	۲۷	هَا
۷	خَا	۱۴	صَا	۲۱	قَا	۲۸	یَا

تلفظ صدا(حرکت) کشیده الف مدّی با ۲۸ حرف الفبای عربی

حالت نوشتاری الف مدّی ۲ (الف کوچک)

۱	ءَٰ	۸	دَٰ	۱۵	ضَٰ	۲۲	کَٰ
۲	بَٰ	۹	ذَٰ	۱۶	طَٰ	۲۳	لَٰ
۳	تَٰ	۱۰	رَٰ	۱۷	ظَٰ	۲۴	مَٰ
۴	ثَٰ	۱۱	زَٰ	۱۸	عَٰ	۲۵	نَٰ
۵	جَٰ	۱۲	سَٰ	۱۹	غَٰ	۲۶	وَٰ
۶	حَٰ	۱۳	شَٰ	۲۰	فَٰ	۲۷	هَٰ
۷	خَٰ	۱۴	صَٰ	۲۱	قَٰ	۲۸	یَٰ

الف مدّی در کلمات قرآن

کلمات زیر را ابتدا یک بار بخش بخش تلفظ کرده و در پایان یک بار دیگر کلمه را به صورت کامل تکرار کنید.

قَالَ	قَا	لَ			
کَانَ	کَا	نَ			
مَقَامَ	مَ	قَا	مَ		
نَکَالَ	نَ	کَا	لَ		
مَالَهَا	مَا	لَ	هَا		
تُجَادِلُکَ	تُ	جَا	دِ	لُ	کَ
فَوَقَاهُمُ	فَ	وَ	قَا	هُ	مُ

درس نهم

صدای بلند یاء مدّی (ـِـی)

یادآوری

همانطور که در درس چهارم گفتیم: صداهایی بلند، صداهایی هستند که به صورت بلند و با کشش خوانده می شوند و از لحاظ طبیعی به مقدار دو برابر صداهایی کوتاه ،کشیده می شوند. و عبارتند از:

(الف مدّی ، یاء مدّی، واو مدّی) ـَ ا، ـِ ی، ـُ و

یاء مدّی یکی از صداهای بلند است، در واقع یاء مدّی همان کسره است که بصورت کشیده خوانده میشود.

(کسره را به اندازه ۲ برابر، کشش می دهیم تا یاء مدّی تلفظ شود)

توجه به مشخصات یاء مدّی

توجه ۱: مدّ در لغت به معنی امتداد و کشش است و یاء مدّی یعنی یاء کشیده و دارای کشش از لحاظ تلفظ . عامل شناسایی یاء مدّی در رسم الخط قرآن مجید، یاء بدون حرکت ماقبل مکسور(کسره دار است) (ـِ ی)

توجه ۲: در هنگام تلفظ حروفی که دارای یاء مدّی هستند، دهان دو برابر کسره تمایل به پایین پیدا می کند.

توجه ۳: حروف دارای صدای بلند یاء مدّی به تنهایی یک قسمت(بخش) از کلمه را تشکیل می-دهند.

توجه۴: این حرکت به تنهایی نیز تلفظ می-شود.

توجه ۵: هنگام تلفظ یاء مدّی با هر کدام از حروف، ابتدا صدای حرف مربوطه و بعد از آن صدای یاء مدّی به گوش می-رسد. مثال: اگر بخواهیم حرف «بِی » را تلفظ کنیم ابتدا بایستی صدای «ب» و بعد صدای « ـِ ی » به گوش برسد .

نحوه نوشتن یاء مدّی در رسم الخط قرآن مجید

تعریف ۱ یاء مدّی: یاء بدون حرکت ماقبل مکسور(دارای حرکت کسره) است . و به عبارت دیگر یاءی است که حرف قبل از آن دارای حرکت کسره باشد.

فَٱدۡخُلِي فِي عِبَٰدِي ﴿۲۹﴾

یاء مدّی

تعریف ۲ یاء مدّی: هرگاه بعد از حرف مکسور، یاءی بیاید که هیچ حرکتی نداشته باشد، آن یاء بدون حرکت سبب می شود که حرکت کسره ۲ برابر کشید شود .

در رسم الخط قرآن مجید، یاء مدّی به اشکال زیر نوشته می شود.

یاء مدّی بدون کلاهک

ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿۳﴾

یاء مدّی با نشانه مدّ ~ (کلاهک)
اگر بعد از حرف مدّی یکی از نشانه های
« ء ٓ ْ » بیاید

ٱلَّذِيٓ أَنقَضَ ظَهۡرَكَ ﴿۳﴾

نکته بسیار مهم در باب یاء مدّی

نکته : تفاوت کسره با یاء مدّی فقط در میزان کشش است(اگر کسره را دو برابر حالت طبیعی آن بکشیم به الف مدّی تبدیل می شود).

تلفظ صدا(حرکت) کشیده کسره با ۲۸ حرف الفبای عربی

۱	إِی	۸	دِی	۱۵	ضِی	۲۲	کِی
۲	بِی	۹	ذِی	۱۶	طِی	۲۳	لِی
۳	تِی	۱۰	رِی	۱۷	ظِی	۲۴	مِی
۴	ثِی	۱۱	زِی	۱۸	عِی	۲۵	نِی
۵	جِی	۱۲	سِی	۱۹	غِی	۲۶	وِی
۶	حِی	۱۳	شِی	۲۰	فِی	۲۷	هِی
۷	خِی	۱۴	صِی	۲۱	قِی	۲۸	یِی

یاء مدّی در کلمات قرآن

کلمات زیر را ابتدا یک بار بخش بخش تلفظ کرده و در پایان یک بار دیگر کلمه را به صورت کامل تکرار کنید.

فِی	فِی				
أَبِی	أَ	بِی			
جِیدِهَا	جِی	دِ	هَا		
لِحَیَاتِی	لِ	حَ	یَا	تِی	
کَاتِبِینَ	کَا	تِ	بِی	نَ	
أَبَابِیلَ	أَ	بَا	بِی	لَ	
بِیَمِینِهِ	بِ	یَ	مِی	نِ	هِ

درس دهم

صدای بلند واو مدّی (...ُو)

یادآوری

همانطور که در درس چهارم گفتیم: صداهایی بلند، صداهایی هستند که به صورت بلند و با کشش خوانده می شوند و از لحاظ طبیعی به مقدار دو برابر صداهایی کوتاه، کشیده می شوند. و عبارتند از:

(الف مدّی ، یاء مدّی ، واو مدّی) ـَا ، ـِی ، ـُو

واو مدّی یکی از صداهای بلند است، در واقع واو مدّی همان ضمه است که بصورت کشیده خوانده میشود.

(ضمه را به اندازه ۲ برابر، کشش می دهیم تا واو مدّی تلفظ شود)

توجه به مشخصات واو مدّی

توجه ۱: مدّ در لغت به معنی امتداد و کشش است و واو مدّی یعنی واو کشیده و دارای کشش از لحاظ تلفظ. عامل شناسایی واو مدّی در رسم الخط قرآن مجید، واو بدون حرکت ماقبل مضموم (ضمه دار است) (ـُ و)

توجه ۲: در هنگام تلفظ حروفی که دارای واو مدّی هستند، لب ها به حالت غنچه ای و گرد به طوری که هوا به راحتی از آن خارج شود، تبدیل می شود.

توجه ۳: حروف دارای صدای بلند واو مدّی به تنهایی یک قسمت(بخش) از کلمه را تشکیل می-دهند.

توجه۴: این حرکت به تنهایی نیز تلفظ می-شود.

توجه ۵: هنگام تلفظ واو مدّی با هر کدام از حروف، ابتدا صدای حرف مربوطه و بعد از آن صدای واو مدّی به گوش می-رسد. مثال: اگر بخواهیم حرف « بُو » را تلفظ کنیم ابتدا بایستی صدای «ب» و بعد صدای « ـُ و » به گوش برسد.

نحوه نوشتن واو مدّی در رسم الخط قرآن مجید

تعریف ۱ واو مدّی: واو بدون حرکت ماقبل مضموم(دارای حرکت ضمه) است . و به عبارت دیگر واوی است که حرف قبل از آن دارای حرکت ضمه باشد.

وَإِذَا ذُكِّرُوا۟ لَا يَذْكُرُونَ ﴿۱۳﴾

واو مدّی

تعریف ۲ واو مدّی: هرگاه بعد از حرف ضمه ، واوی بیاید که هیچ حرکتی نداشته باشد، آن واو بدون حرکت سبب می شود که حرکت ضمه ۲ برابر کشید شود .

در رسم الخط قرآن مجید، واو مدّی به اشکال زیر نوشته می شود.

واو مدّی بدون کلاهک

قُلْ نَعَمْ وَأَنتُمْ دَٰخِرُونَ ﴿۱۸﴾

واو مدّی با نشانه
مدً ~ (کلاهك)
اگر بعد از حرف مدّی یکی
از نشانه های
ْ ّ
« ء » بیاید

وَقَالُوٓا۟ إِنْ هَٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿۱۵﴾

حرف ناخوانا

نکته بسیار مهم در باب واو مدّی

نکته : تفاوت ضمه با واو مدّی فقط در میزان کشش است(اگر ضمه را دو برابر حالت طبیعی آن بکشیم به واو مدّی تبدیل می شود).

تلفظ صدا(حرکت) کشیده ضمه با ۲۸ حرف الفبای عربی

۱	أُو	۸	دُو	۱۵	ضُو	۲۲	کُو
۲	بُو	۹	ذُو	۱۶	طُو	۲۳	لُو
۳	تُو	۱۰	رُو	۱۷	ظُو	۲۴	مُو
۴	ثُو	۱۱	زُو	۱۸	عُو	۲۵	نُو
۵	جُو	۱۲	سُو	۱۹	غُو	۲۶	وُو
۶	حُو	۱۳	شُو	۲۰	فُو	۲۷	هُو
۷	خُو	۱۴	صُو	۲۱	قُو	۲۸	یُو

واو مدّی در کلمات قرآن

کلمات زیر را ابتدا یک بار بخش بخش تلفظ کرده و در پایان یک بار دیگر کلمه را به صورت کامل تکرار کنید.

أَخُوکَ	أَ	خُو	کَ		
یَقُولُ	یَ	قُو	لُ		
یَحُورَ	یَ	حُو	رَ		
یُوفُونَ	یُو	فُو	نَ		
أُصُولِهَا	أُ	صُو	لِ	هَا	
یَخَافُونَ	یَ	خَا	فُو	نَ	
وَقُودُهَا	وَ	قُو	دُ	هَا	

صداهایی بلند همراه حروف الفبای عربی

	فتحه	کسره	ضمه		فتحه	کسره	ضمه
۱	ءَا	إِی	أُو	۱۵	ضَا	ضِی	ضُو
۲	بَا	بِی	بُو	۱۶	طَا	طِی	طُو
۳	تَا	تِی	تُو	۱۷	ظَا	ظِی	ظُو
۴	ثَا	ثِی	ثُو	۱۸	عَا	عِی	عُو
۵	جَا	جِی	جُو	۱۹	غَا	غِی	غُو
۶	حَا	حِی	حُو	۲۰	فَا	فِی	فُو
۷	خَا	خِی	خُو	۲۱	قَا	قِی	قُو
۸	دَا	دِی	دُو	۲۲	کَا	کِی	کُو
۹	ذَا	ذِی	ذُو	۲۳	لَا	لِی	لُو
۱۰	رَا	رِی	رُو	۲۴	مَا	مِی	مُو
۱۱	زَا	زِی	زُو	۲۵	نَا	نِی	نُو
۱۲	سَا	سِی	سُو	۲۶	وَا	وِی	وُو
۱۳	شَا	شِی	شُو	۲۷	هَا	هِی	هُو
۱۴	صَا	صِی	صُو	۲۸	یَا	یِی	یُو

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ

«خشية الله» را نشان علم دان! ... «انما يخشي»، تو در قرآن بخوان!
هر آينه از ميان بندگان الله تنها دانشمندان از او می‌ترسند. و الله پيروزمند و آمرزنده است. آيه ۲۸ سوره فاطر

فصل سوم

سكون و ساير علامت های وابسته(تشديد و تنوين)

حديث

قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ الَّذِي لَيْسَ فِي جَوْفِهِ شَيْءٌ مِنْ الْقُرْآنِ كَالْبَيْتِ الْخَرِبِ»

پيامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمودند: "آنكه در دلش چيزي از قرآن نيست، مانند خانه اي ويران است".

مواردی که در این فصل ارائه می شود

۱- علامت سکون « ـ » در رسم الخط عثمان طه

۲- علامت تشدید « ّ » در رسم الخط عثمان طه

۳- علامت تنوین فتحه « .....ً » و « ......ً » در رسم الخط عثمان طه

۴- علامت تنوین کسره « .....ٍ » و « ......ٍ » در رسم الخط عثمان طه

۵- علامت تنوین ضمه « .....ٌ » و « ......ٌ » در رسم الخط عثمان طه

درس یازدهم

علامت ساکن (ْ)

توجه به مشخصات ساکن « ْ »

توجه ۱: سکون در لغت به معنای بدون حرکت بودن است. هرِ حرفی که حرکت نداشته باشد را، حرف ساکن گویند. **مثال حرف لام در کلمه « قُلْ »**

توجه ۲: حرف ساکن به تنهایی خوانده نمی شود و بایستی آن را با اولین حرف متحرک قبل از خود خواند. **مثال: حرف لام ساکن بایستی با حرف قبل از خود یعنی قاف متحرک در کلمه «قُلْ» خوانده شود.**

توجه ۳: حروف دارای علامت سکون « ْ » را « ساکن » می-نامند و با حرف متحرک قبل از خود یک قسمت(بخش) از کلمه را تشکیل می-دهند. **مثال کلمه « قُلْ » که در آن لام ساکن با قاف متحرک قبل از خود یک قسمت(بخش) از کلمه را تشکیل می دهند. و حتماً بایستی با هم خوانده شوند،** زیرا لام ساکن به تنهایی خوانده نمی شود.

توجه ۴: هنگام تلفظ حرف ساکن با هر کدام از حروف متحرک قبل از خود ، ابتدا صدای حرف متحرک و بعد از آن صدای حرف ساکن به گوش می-رسد. **مثال: اگر بخواهیم کلمه «قُلْ» را تلفظ کنیم ابتدا بایستی حرف متحرک «قُ» و بعد حرف ساکن « لْ» خوانده شود.**

علامت ساکن چگونه با صداهای کوتاه خوانده می شود؟

در اینجا ما ۲۸ حرف الفای عربی را ساکن کرده و با حرف الف متحرک دارای حرکت فتحه در این صفحه و با حرکت کسره و ضمه در صفحه بعد می خوانیم.

اَءْ اَبْ اَتْ اَثْ اَجْ اَحْ اَخْ اَدْ

اَذْ اَرْ اَزْ اَسْ اَشْ اَصْ اَضْ اَطْ

اَظْ اَعْ اَغْ اَفْ اَقْ اَكْ اَلْ اَمْ

اَنْ اَوْ اَهْ اَیْ

اِءْ اِبْ اِتْ اِثْ اِجْ اِحْ اِخْ اِدْ
اِذْ اِرْ اِزْ اِسْ اِشْ اِصْ اِضْ اِطْ
اِظْ اِعْ اِغْ اِفْ اِقْ اِكْ اِلْ اِمْ
اِنْ اِوْ اِهْ اِیْ

اُءْ اُبْ اُتْ اُثْ اُجْ اُحْ اُخْ اُدْ
اُذْ اُرْ اُزْ اُسْ اُشْ اُصْ اُضْ اُطْ
اُظْ اُعْ اُغْ اُفْ اُقْ اُكْ اُلْ اُمْ
اُنْ اُوْ اُهْ اُیْ

علامت ساکن با صداهای کوتاه در کلمات قرآن مجید

مِنْ	مِنْ				
صُنْعَ	صُنْ	عَ			
لَقَدْ	لَ	قَدْ			
یَعْلَمُ	یَعْ	لَ	مُ		
خَلْفَهُمْ	خَلْ	فَ	هُمْ		
جَعَلْتُمْ	جَ	عَلْ	تُمْ		
خَشْیَتِهِ	خَشْ	یَ	تِ	هِ	

توجه ۱ : حرف ساکن هیچ گاه به تنهایی خوانده نمی شود

توجه ۲: حرف ساکن هیچ گاه در ابتدای کلمه نمی آید.

علامت ساکن چگونه با صداهای بلند خوانده می شوند؟

در اینجا برای آشنایی بیشتر دانش آموزان حرف«ب»را بعنوان پایه الف مدّی قرار داده و با ۲۸ حرف الفبای زبان عربی می خوانیم. همچنین در صفحه بعد حروف «م» و «ت» را به ترتیب برای «یاء» مدّی و «واو» مدّی با ۲۸ حرف الفای عربی می خوانیم.

بَاءْ بَابْ بَاتْ بَاثْ بَاجْ بَاحْ بَاخْ
بَادْ بَاذْ بَارْ بَازْ بَاسْ بَاشْ بَاصْ
بَاضْ بَاطْ بَاظْ بَاعْ بَاغْ بَافْ بَاقْ
بَاكْ بَالْ بَامْ بَانْ بَاوْ بَاهْ بَایْ

مِیءْ مِیبْ مِیتْ مِیثْ مِیجْ مِیحْ مِیخْ
مِیدْ مِیذْ مِیرْ مِیزْ مِیسْ مِیشْ مِیصْ
مِیضْ مِیطْ مِیظْ مِیعْ مِیغْ مِیفْ مِیقْ
مِیكْ مِیلْ مِیمْ مِینْ مِیوْ مِیهْ مِیْ

تُوءْ تُوبْ تُوتْ تُوثْ تُوجْ تُوحْ تُوخْ
تُودْ تُوذْ تُورْ تُوزْ تُوسْ تُوشْ تُوصْ
تُوضْ تُوطْ تُوظْ تُوعْ تُوغْ تُوفْ تُوقْ
تُوكْ تُولْ تُومْ تُونْ تُووْ تُوهْ تُویْ

علامت ساکن با صداهای بلند در کلمات قرآن مجید

دَانْ	دَانْ					
رَانْ	رَانْ					
رُبَاعْ	رُ	بَاعْ				
اَلْإِحْسَانْ	اَلْ	إِحْ	سَانْ			
يُوقِنُونْ	يُو	قِ	نُونْ			
اَلْقَادِرُونْ	اَلْ	قَا	دِ	رُونْ		
اَلْمُجَاهِدِينْ	اَلْ	مُ	جَا	هِ	دِينْ	

توجه ۱ : حرف ساکن هیچ گاه به تنهایی خوانده نمی شود و با صدای بلند یک بخش می شود.

توجه ۲: حرف ساکن هیچ گاه در ابتدای کلمه نمی آید.

علامت ساکن در آیات قرآن مجید

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿۳﴾

لَمْ	يَ	لِدْ	وَ	لَمْ	يُو	لَدْ

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينْ ﴿۶﴾

لَ	كُمْ	دِي	نُ	كُمْ	وَ	لِ	يَ	دِينْ

رنگ زرد(ساکن با صداهای کوتاه)

رنگ آبی(ساکن با صداهای بلند)

فِرْعَوْنَ و ثَمُودَ ﴿١٨﴾

مُودْ	ث	وَ	نَ	عَوْ	فِرْ

هَیْهاتَ هَیْهاتَ لِما تُوعَدُونْ ﴿٣٦﴾

دُونْ	عَ	تُو	مَا	لِ	تَ	هَا	هَیْ	تَ	هَا	هَیْ

فَلَوْ لا إِنْ كُنْتُمْ غَیْرَ مَدِینِینْ ﴿٨٦﴾

نِینْ	دِی	مَ	رَ	غَیْ	تُمْ	كُنْ	إِنْ	لَا	لَوْ	فَ

درس دوازدهم

علامت تشدید(ّ)

توجه به مشخصات تشدید « ّ »

توجه ۱: هر حرفی که علامت تَشدید (ّ) بالای آن باشد، در هنگام خواندن، بدون فاصله و قطع صدا، به صورت دو حرف خوانده می شود، به گونه ای که به هنگام خواندن، حرف اوّل، ساکن، و حرف دوم، حرکت دار تلفّظ می شود. حرفی که علامت تشدید دارد، محکم و با شدّت خوانده یا اَدا می شود؛ از این رو آن را «حرف مُشَدَّد» می نامند. مانند: رَبَّ که خوانده می شود« رَ بْبَ» یعنی در دو بخش(ربْ بَ) زیرا حرف ساکن به تنهایی خوانده نمی شود.

توجه ۲: بنابراین، «حرف مشدّد» در حقیقت شامل دو حرف است که حرف اول آن ساکن و حرکت ندارد. به همین دلیل، حرف مُشدّد مانند حرف ساکن، به تنهایی خوانده نمی شود و در آغاز کلمه قرار نمی گیرد. پس حرف مشدّد به کمك حرفِ حرکت دارِ قبلی خوانده می شود. حرفِ حرکت دارِ قبلی با حرفِ مشدّد، دو بخشِ جداگانه از کلمه را تشکیل می دهند.

توجه ۳: برای آنکه مفهوم تشدید بهتر فهمیده شود، حرف مشدّد به صورت دو حرف نوشته شد، که حرف اوّلِ ساکن همراه با حرفِ قبلی، یك بخش از کلمه؛ و حرف دوم، بخش دیگر را تشکیل می دهند.

توجه ۴: اگر دو حرفِ مثلِ هم کنار یکدیگر قرار گیرند و اولي ساکن و دومي متحرك باشد به صورت تشدید دار نوشته و خوانده مي شود . ولي اگر اوّلی حرکت دار و دومی ساکن باشد، تشدید به کار نمی رود. مثلاً : در کلمه « مَمْنُونْ » ، دو حرف میم جداگانه نوشته و خوانده می شوند زیرا حرف اول آن متحرک است و دیگر مشدّد نمی شود.

علامت تشدید چگونه با صدای کوتاه فتحه خوانده می شود؟

در اینجا ما ۲۸ حرف الفای عربی را مشدّد و مفتوح کرده و با حرف الف متحرک مفتوح می خوانیم.

نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود
اَءَّ	اَءْ ءَ	اَدَّ	اَدْ دَ	اَضَّ	اَضْ ضَ	اَكَّ	اَكْ كَ
اَبَّ	اَبْ بَ	اَذَّ	اَذْ ذَ	اَطَّ	اَطْ طَ	اَلَّ	اَلْ لَ
اَتَّ	اَتْ تَ	اَرَّ	اَرْ رَ	اَظَّ	اَظْ ظَ	اَمَّ	اَمْ مَ
اَثَّ	اَثْ ثَ	اَزَّ	اَزْ زَ	اَعَّ	اَعْ عَ	اَنَّ	اَنْ نَ
اَجَّ	اَجْ جَ	اَسَّ	اَسْ سَ	اَغَّ	اَغْ غَ	اَوَّ	اَوْ وَ
اَحَّ	اَحْ حَ	اَشَّ	اَشْ شَ	اَفَّ	اَفْ فَ	اَهَّ	اَهْ هَ
اَخَّ	اَخْ خَ	اَصَّ	اَصْ صَ	اَقَّ	اَقْ قَ	اَىَّ	اَىْ ىَ

علامت تشدید چگونه با صدای کوتاه کسره خوانده می شود؟

در اینجا ما ۲۸ حرف الفای عربی را مشدَد و مکسور کرده و با حرف الف متحرک مکسور می خوانیم.

نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود
اِءِّ	اِءْ ءِ	اِدِّ	اِدْ دِ	اِضِّ	اِضْ ضِ	اِكِّ	اِكْ كِ
اِبِّ	اِبْ بِ	اِذِّ	اِذْ ذِ	اِطِّ	اِطْ طِ	اِلِّ	اِلْ لِ
اِتِّ	اِتْ تِ	اِرِّ	اِرْ رِ	اِظِّ	اِظْ ظِ	اِمِّ	اِمْ مِ
اِثِّ	اِثْ ثِ	اِزِّ	اِزْ زِ	اِعِّ	اِعْ عِ	اِنِّ	اِنْ نِ
اِجِّ	اِجْ جِ	اِسِّ	اِسْ سِ	اِغِّ	اِغْ غِ	اِوِّ	اِوْ وِ
اِحِّ	اِحْ حِ	اِشِّ	اِشْ شِ	اِفِّ	اِفْ فِ	اِهِّ	اِهْ هِ
اِخِّ	اِخْ خِ	اِصِّ	اِصْ صِ	اِقِّ	اِقْ قِ	اِيِّ	اِيْ يِ

علامت تشدید چگونه با صدای کوتاه ضمه خوانده می شود؟

در اینجا ما ۲۸ حرف الفای عربی را مشدَد و مضموم کرده و با حرف الف متحرک مضموم می خوانیم.

نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود
اُءُّ	اُءْ ءُ	اُدُّ	اُدْ دُ	اُضُّ	اُضْ ضُ	اُكُّ	اُكْ كُ
اُبُّ	اُبْ بُ	اُذُّ	اُذْ ذُ	اُطُّ	اُطْ طُ	اُلُّ	اُلْ لُ
اُتُّ	اُتْ تُ	اُرُّ	اُرْ رُ	اُظُّ	اُظْ ظُ	اُمُّ	اُمْ مُ
اُثُّ	اُثْ ثُ	اُزُّ	اُزْ زُ	اُعُّ	اُعْ عُ	اُنُّ	اُنْ نُ
اُجُّ	اُجْ جُ	اُسُّ	اُسْ سُ	اُغُّ	اُغْ غُ	اُوُّ	اُوْ وُ
اُحُّ	اُحْ حُ	اُشُّ	اُشْ شُ	اُفُّ	اُفْ فُ	اُهُّ	اُهْ هُ
اُخُّ	اُخْ خُ	اُصُّ	اُصْ صُ	اُقُّ	اُقْ قُ	اُيُّ	اُيْ يُ

علامت تشدید با صداهای کوتاه در کلمات قرآن مجید

مَنَّ	مَنْ	نَ			
إِنَّ	إِنْ	نَ			
كَذَّبَ	كَذْ	ذَ	بَ		
دَلَّهُمْ	دَلْ	لَ	هُمْ		
رَبِّكُمْ	رَبْ	بِ	كُمْ		
مِثْلَهُنَّ	مِثْ	لُ	هُنْ	نَ	
ذُرِّيَّتِهِ	ذُرْ	رِيْ	يَ	تِ	هِ

توجه ۱ : حرف تشدید هیچ گاه به تنهایی خوانده نمی شود

توجه ۲: حرف تشدید هیچ گاه در ابتدای کلمه نمی آید.

علامت تشدید چگونه با صدای بلند الف مدّی خوانده می شود؟

در اینجا ما ۲۸ حرف الفای عربی را مشدّد و مفتوح کرده و با الف مدّی می خوانیم.

نوشته می‌شود	خوانده می‌شود	نوشته می‌شود	خوانده می‌شود	نوشته می‌شود	خوانده می‌شود	نوشته می‌شود	خوانده می‌شود
بَاءَّ	بَاءْ ءَ	بَادَّ	بَادْ دَ	بَاضَّ	بَاضْ ضَ	بَاكَّ	بَاكْ كَ
بَابَّ	بَابْ بَ	بَاذَّ	بَاذْ ذَ	بَاطَّ	بَاطْ طَ	بَالَّ	بَالْ لَ
بَاتَّ	بَاتْ تَ	بَارَّ	بَارْ رَ	بَاظَّ	بَاظْ ظَ	بَامَّ	بَامْ مَ
بَاثَّ	بَاثْ ثَ	بَازَّ	بَازْ زَ	بَاعَّ	بَاعْ عَ	بَانَّ	بَانْ نَ
بَاجَّ	بَاجْ جَ	بَاسَّ	بَاسْ سَ	بَاغَّ	بَاغْ غَ	بَاوَّ	بَاوْ وَ
بَاحَّ	بَاحْ حَ	بَاشَّ	بَاشْ شَ	بَافَّ	بَافْ فَ	بَاهَّ	بَاهْ هَ
بَاخَّ	بَاخْ خَ	بَاصَّ	بَاصْ صَ	بَاقَّ	بَاقْ قَ	بَايَّ	بَايْ يَ

علامت تشدید چگونه با صدای بلند یاء مدّی خوانده می شود؟

در اینجا ما ۲۸ حرف الفای عربی را مشدّد و مکسور کرده و با یاء مدّی می خوانیم.

نوشته می‌شود	خوانده می‌شود	نوشته می‌شود	خوانده می‌شود	نوشته می‌شود	خوانده می‌شود	نوشته می‌شود	خوانده می‌شود
تِيءِّ	تِيءْ ءِ	تِيدِّ	تِيدْ دِ	تِيضِّ	تِيضْ ضِ	تِيكِّ	تِيكْ كِ
تِيبِّ	تِيبْ بِ	تِيذِّ	تِيذْ ذِ	تِيطِّ	تِيطْ طِ	تِيلِّ	تِيلْ لِ
تِيتِّ	تِيتْ تِ	تِيرِّ	تِيرْ رِ	تِيظِّ	تِيظْ ظِ	تِيمِّ	تِيمْ مِ
تِيثِّ	تِيثْ ثِ	تِيزِّ	تِيزْ زِ	تِيعِّ	تِيعْ عِ	تِينِّ	تِينْ نِ
تِيجِّ	تِيجْ جِ	تِيسِّ	تِيسْ سِ	تِيغِّ	تِيغْ غِ	تِيوِّ	تِيوْ وِ
تِيحِّ	تِيحْ حِ	تِيشِّ	تِيشْ شِ	تِيفِّ	تِيفْ فِ	تِيهِّ	تِيهْ هِ
تِيخِّ	تِيخْ خِ	تِيصِّ	تِيصْ صِ	تِيقِّ	تِيقْ قِ	تِيِّ	تِيْ يِ

علامت تشدید چگونه با صدای بلند واو مدّی خوانده می شود؟

در اینجا ما ۲۸ حرف الفای عربی را مشدّد و مضموم کرده و با واو مدّی می خوانیم.

نوشته می‌شود	خوانده می‌شود	نوشته می‌شود	خوانده می‌شود	نوشته می‌شود	خوانده می‌شود	نوشته می‌شود	خوانده می‌شود
رُوءُّ	رُوءْ ءُ	رُودُّ	رُودْ دُ	رُوضُّ	رُوضْ ضُ	رُوكُّ	رُوكْ كُ
رُوبُّ	رُوبْ بُ	رُوذُّ	رُوذْ ذُ	رُوطُّ	رُوطْ طُ	رُولُّ	رُولْ لُ
رُوتُّ	رُوتْ تُ	رُورُّ	رُورْ رُ	رُوظُّ	رُوظْ ظُ	رُومُّ	رُومْ مُ
رُوثُّ	رُوثْ ثُ	رُوزُّ	رُوزْ زُ	رُوعُّ	رُوعْ عُ	رُونُّ	رُونْ نُ
رُوجُّ	رُوجْ جُ	رُوسُّ	رُوسْ سُ	رُوغُّ	رُوغْ غُ	رُووُّ	رُووْ وُ
رُوحُّ	رُوحْ حُ	رُوشُّ	رُوشْ شُ	رُوفُّ	رُوفْ فُ	رُوهُّ	رُوهْ هُ
رُوخُّ	رُوخْ خُ	رُوصُّ	رُوصْ صُ	رُوقُّ	رُوقْ قُ	رُوىُّ	رُوىْ ىُ

علامت تشدید با صداهای بلند در کلمات قرآن مجید

حَاجَّ	حَاجْ	جَ			
اَلْجَانَّ	اَلْ	جَانْ	نَ		
لَضَالُّونَ	لَ	ضَالْ	لُو	نَ	
اَلْحَاقَّةَ	اَلْ	حَاقْ	قَ	ةَ	
اَتُحَاجُّونِّی	اَ	تُ	حَاجْ	جُونْ	نِی

توجه ۱ : حرف تشدید هیچ گاه به تنهایی خوانده نمی شود

توجه ۲: حرف تشدید هیچ گاه در ابتدای کلمه نمی آید.

علامت مشدّد در آیات قرآن مجید

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾

إِیْ	یَا	كَ	نَعْ	بُ	دُ	وَ	إِیْ	یَا	كَ	نَسْ	تَ	عِی	نُ

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ﴿٢٦﴾

ثُمْ	مَ	إِنْ	نَ	عَ	لَیْ	نَا	حِ	سَا	بَ	هُمْ

ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿٣٠﴾

ثُمْ	مَ	قُ	تِ	لَ	كَیْ	فَ	قَدْ	دَ	رَ

درس سیزدهم

علامت تنوین

توجه به مشخصات تنوین

تعریف: تنوین نون ساکنی «نْ» است که نوشته نمی‌شود. اما خوانده می‌شود.

تنوین از صداهایی کوتاه (ـَ ـِ ـُ) + نون ساکنه (نْ) ساخته می‌شود = تنوین (ـً ـٍ ـٌ)

صداهای کوتاه + نون ساکنه = تنوین

فتحه « ـَ » + نْ = ـً تنوین فتحه

کسره « ـِ » + نْ = ـٍ تنوین کسره

ضمه « ـُ » + نْ = ـٌ تنوین ضمه

مثال۱: نوشته می‌شود «بً بٍ بٌ»

خوانده می‌شود «بَنْ بِنْ بُنْ»

تنوین

مثال۲: نوشته می‌شود «مً مٍ مٌ»

خوانده می‌شود «مَنْ مِنْ مُنْ»

درس چهاردهم

۳- علامت تنوین فتحه(نصب) «...ً» یا «...ً»

در رسم الخط عثمان طه

توجه به مشخصات تنوین کسره« ـٍ »

توجه ۱: تنوین فتحه همانطور که از نامش پیداست. نون ساکنی است که حرکت حرف قبل از آن. فتحه باشد. به عنوان مثال: أَحَدً که خوانده می شود « أَحَدَنْ » .حرکت حرف قبل از نون ساکن«نْ» که حرف « د » می باشد .شامل صدای فتحه است« ـَ » یعنی « دَ »

نوشته می شود: أَحَدً یا أَحَدًا

خوانده می شود: أَحَدَنْ

حرکت فتحه

نون ساکن

توجه ۲: بنابراین. «تنوین فتحه» در حقیقت شامل دو قسمت است:

۱- نون ساکن « نْ »

۲- حرکت فتحه. که حرکت حرف قبل از نون ساکن است(دَ)

نکات بسیار مهم درباره تنوین فتحه « ـً »

در رسم الخط قرآن مجید.

بعد از حرف دارای تنوین فتحه معمولاً « ا » بدون حرکت می آید .

مثال۱: نوشته می شود « كِتَابًا » اما خوانده می شود « كِتَابَنْ »

مثال۲: نوشته می شود « رُطَبًا » اما خوانده می شود « رُطَبَنْ»

موارد استثنا در باره نحوه کتابت(نوشتن) تنوین فتحه که در آن بعد از تنوین فتحه «ا» نمی آید.

۱- کلماتی که به «الف مدّی و همزه» ختم می شوند.

مانند: نوشته می شود « نِدَاءً » خوانده می شود « نِدَاءَنْ»

۲- کلماتی که به « ی » ختم می شود.

مانند: نوشته می شود «هُدًى » خوانده می شود « هُدَنْ»

۳- کلماتی که به « ة » (تاء مؤنث) ختم می شود.

مانند: نوشته می شود « زَكَاةً» خوانده می شود « زَكَاتَنْ»

علامت تنوین فتحه چگونه با حروف الفبا خوانده می شود؟

در اینجا ما ۲۸ حرف الفای عربی را با تنوین فتحه ، هم می نویسیم و هم می خوانیم.

نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود
ءً یا ءًا	اَنْ	دً یا دًا	دَنْ	ضً یا ضًا	ضَنْ	كً یا كًا	كَنْ
بً - بًا	بَنْ	ذً - ذًا	ذَنْ	طً - طًا	طَنْ	لً - لًا	لَنْ
تً - تًا	تَنْ	رً - رًا	رَنْ	ظً - ظًا	ظَنْ	مً - مًا	مَنْ
ثً - ثًا	ثَنْ	زً - زًا	زَنْ	عً - عًا	عَنْ	نً - نًا	نَنْ
جً - جًا	جَنْ	سً - سًا	سَنْ	غً - غًا	غَنْ	وً - وًا	وَنْ
حً - حًا	حَنْ	شً - شًا	شَنْ	فً - فًا	فَنْ	هً - هًا	هَنْ
خً - خًا	خَنْ	صً - صًا	صَنْ	قً - قًا	قَنْ	یً - یًا	یَنْ

علامت تنوین فتحه در کلمات قرآن مجید

حَسَدًا	حَ	سَ	دَنْ	
عِوَجًا	عِ	وَ	جَنْ	
كِتَابًا	كِ	تَا	بَنْ	
سَحَابًا	سَ	حَا	بَنْ	
بُرُوجًا	بُ	رُو	جَنْ	
مَحْمُودًا	مَحْ	مُو	دَنْ	
اِسْتِكْبَارًا	اِسْ	تِكْ	بَا	رَنْ

توجه : علامت تنوین هیچگاه در ابتدا یا وسط کلمه قرار نمی گیرد. و همیشه در آخر کلمات قرار دارد.

علامت تنوین فتحه در عبارات قرآن مجید

مَاءً غَدَقًا	مَا	ءَنْ	غَ	دَ	قَنْ		
نُوحًا هَدَيْنَا	نُو	حَنْ	هَ	دَیْ	نَا		
مَاءً حَمِيمًا	مَا	ءَنْ	حَ	مِی	مَنْ		
مَيْلاً عَظِيمًا	مَیْ	لَنْ	عَ	ظِی	مَنْ		
لَيْلاً أَوْ نَهَارًا	لَیْ	لَنْ	أَوْ	نَ	هَا	رَنْ	
نِدَاءً خَفِيًّا	نِ	دَا	ءَنْ	خَ	فِیْ	یَنْ	
فُلَانًا خَلِيلاً	فُ	لَا	نَنْ	خَ	لِی	لَنْ	
بَلَاءً حَسَنًا	بَ	لَا	ءَنْ	حَ	سَ	نَنْ	
قُرْءَانًا عَرَبِيًّا	قُرْ	ءَا	نَنْ	عَ	رَ	بِیْ	یَنْ

علامت تنوین فتحه در آیات قرآن مجید

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾

وَ	أَرْ	سَ	لَ	عَ	لَیْ	هِمْ	طَیْ	رَنْ	أَ	بَا	بِی	لَ

إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٥﴾

إِنْ	نَ	هُمْ	یَ	کِی	دُو	نَ	کَیْ	دَنْ

عُذْرًا أَوْ نُذْرًا ﴿٦﴾

عُذْ	رَنْ	أَوْ	نُذْ	رَنْ

درس پانزدهم

۳- علامت تنوین کسره(جر)« ..... » یا « ...... »

در رسم الخط عثمان طه

توجه به مشخصات تنوین کسره «ـٍـ»

توجه۱: تنوین کسره همانطور که از نامش پیداست. نون ساکنی است که حرکت حرف قبل از آن. کسره باشد. به عنوان مثال: أَحَدٍ که خوانده می شود «أَحَدِنْ» .حرکت حرف قبل از نون ساکن «نْ» که حرف «د» می باشد .شامل صدای کسره است«ـِـ» .یعنی «دِ»

توجه۲:بنابراین. «تنوین کسره» در حقیقت شامل دو قسمت است:

۱– نون ساکن «نْ»

۲– حرکت کسره. که حرکت حرف قبل از نون ساکن است. (دِ)

علامت تنوین کسره چگونه با حروف الفبا خوانده می شود؟

در اینجا ما ۲۸ حرف الفای عربی را با تنوین کسره، هم می نویسیم و هم می خوانیم.

نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود
ءٍ	اِنْ	دٍ	دِنْ	ضٍ	ضِنْ	كٍ	كِنْ
بٍ	بِنْ	ذٍ	ذِنْ	طٍ	طِنْ	لٍ	لِنْ
تٍ	تِنْ	رٍ	رِنْ	ظٍ	ظِنْ	مٍ	مِنْ
ثٍ	ثِنْ	زٍ	زِنْ	عٍ	عِنْ	نٍ	نِنْ
جٍ	جِنْ	سٍ	سِنْ	غٍ	غِنْ	وٍ	وِنْ
حٍ	حِنْ	شٍ	شِنْ	فٍ	فِنْ	هٍ	هِنْ
خٍ	خِنْ	صٍ	صِنْ	قٍ	قِنْ	يٍ	يِنْ

علامت تنوین فتحه در کلمات قرآن مجید

قَوْمٍ	قَوْ	مِنْ		
نَفْسٍ	نَفْ	سِنْ		
أَبْوَابٍ	أَبْ	وَا	بِنْ	
جَنَّاتٍ	جَنْ	نَا	تِنْ	
أَحْلَامٍ	أَحْ	لَا	مِنْ	
بَقَرَاتٍ	بَ	قَ	رَا	تِنْ
بِسُلْطَانٍ	بِ	سُلْ	طَا	نِنْ

توجه : علامت تنوین هیچگاه در ابتدا یا وسط کلمه قرار نمی گیرد. و همیشه در آخر کلمات قرار دارد.

علامت تنوین کسره در عبارات قرآن مجید

شَيْءٍ عَدَدًا	شَیْ	ءِنْ	عَ	دَ	دَنْ		
وَلَيَالٍ عَشْرٍ	وَ	لَ	يَا	لِنْ	عَشْ	رِنْ	
مُعْتَدٍ أَثِيمٍ	مُعْ	تَ	دِنْ	أَ	ثِي	مِنْ	
لِيَوْمٍ عَظِيمٍ	لِ	يَوْ	مِنْ	عَ	ظِي	مِنْ	
وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا	وَ	جَنْ	نَا	تِنْ	أَلْ	فَا	فَنْ
بِعَذَابٍ أَلِيمٍ	بِ	عَ	ذَا	بِنْ	أَ	لِي	مِنْ
طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ	طَ	بَ	قَنْ	عَنْ	طَ	بَ	قِنْ

علامت تنوین کسره در آیات قرآن مجید

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ ءَانٍ ﴿٤٤﴾

یَ	طُو	فُو	نَ	بَیْ	نَ	هَا	وَ	بَیْ	نَ	حَ	مِی	مِنْ	ءَا	نِنْ

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾

إِنْ	نَا	كُلْ	لَ	شَیْ	ءِنْ	خَ	لَقْ	نَا	هُ	بِ	قَ	دَ	رِنْ

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ﴿٢٦﴾

كُلْ	لُ	مَنْ	عَ	لَیْ	هَا	فَا	نِنْ

درس شانزدهم

۳- علامت تنوین ضمه(رفع)« ٌ..... » یا « ۥۥ...... »

در رسم الخط عثمان طه

توجه به مشخصات تنوین ضمه « ـٌ »

توجه۱: تنوین ضمه همانطور که از نامش پیداست. نون ساکنی است که حرکت حرف قبل از آن. ضمه باشد. به عنوان مثال: أَحَدٌ که خوانده می شود « أَحَدُنْ » .حرکت حرف قبل از نون ساکن«نْ» که حرف « د » می باشد .شامل صدای ضمه است«ـُ» .یعنی « دُ »

نوشته می شود: أَحَدٌ

خوانده می شود: أَحَدُنْ

حرکت ضمه

نون ساکن

توجه۲:بنابراین. «تنوین ضمه» در حقیقت شامل دو قسمت است:

۱– نون ساکن « نْ »

۲– حرکت ضمه. که حرکت حرف قبل از نون ساکن است.(دُ)

علامت تنوین ضمه چگونه با حروف الفبا خوانده می شود؟

در اینجا ما ۲۸ حرف الفای عربی را با تنوین ضمه، هم می نویسیم و هم می خوانیم.

نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود
ءٌ	أُنْ	دٌ	دُنْ	ضٌ	ضُنْ	كٌ	كُنْ
بٌ	بُنْ	ذٌ	ذُنْ	طٌ	طُنْ	لٌ	لُنْ
تٌ	تُنْ	رٌ	رُنْ	ظٌ	ظُنْ	مٌ	مُنْ
ثٌ	ثُنْ	زٌ	زُنْ	عٌ	عُنْ	نٌ	نُنْ
جٌ	جُنْ	سٌ	سُنْ	غٌ	غُنْ	وٌ	وُنْ
حٌ	حُنْ	شٌ	شُنْ	فٌ	فُنْ	هٌ	هُنْ
خٌ	خُنْ	صٌ	صُنْ	قٌ	قُنْ	یٌ	یُنْ

علامت تنوین ضمه در کلمات قرآن مجید

نَارٌ	نَا	رُنْ		
خَيْرٌ	خَيْ	رُنْ		
دَافِعٌ	دَا	فِ	عُنْ	
رَسُولٌ	رَ	سُو	لُنْ	
سَلَامٌ	سَ	لَا	مُنْ	
لَشَهِيدٌ	لَ	شَ	هِ	دُنْ
أَقَرِيبٌ	أَ	قَ	رِی	بُنْ

توجه : علامت تنوین هیچگاه در ابتدا یا وسط کلمه قرار نمی گیرد. و همیشه در آخر کلمات قرار دارد.

علامت تنوین ضمه در عبارات قرآن مجید

مِلْحٌ أُجَاجٌ	مِلْ	حُنْ	أُ	جَا	جُنْ		
عَذَابٌ أَلِيمٌ	عَ	ذَا	بُنْ	أَ	لِی	مُنْ	
مَتَاعٌ قَلِيلٌ	مَ	تَا	عُنْ	قَ	لِی	لُنْ	
حَكِيمٌ عَلِيمٌ	حَ	كِی	مُنْ	عَ	لِی	مُنْ	
وَرَبٌّ غَفُورٌ	وَ	رَبْ	بُنْ	غَ	فُو	رُنْ	
غَنِيٌّ حَلِيمٌ	غَ	نِيْ	يُنْ	حَ	لِی	مُنْ	
لِسَانٌ عَرَبِيٌّ	لِ	سَا	نُنْ	عَ	رَ	بِيْ	يُنْ

علامت تنوین کسره در آیات قرآن مجید

قَالَ هَـٰذَا صِرَٰطٌ عَلَىَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤١﴾

قَا	لَ	هَا	ذَا	صِ	رَا	طُنْ	عَ	لَیْ	یَ	مُسْ	تَ	قِیْ	مُنْ

إِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٣٥﴾

إِنْ	نِی	لَ	کُمْ	رَ	سُو	لُنْ	أَ	مِی	نُنْ

فِيهِنَّ خَيْرَٰتٌ حِسَانٌ ﴿٧٠﴾

فِی	هِنْ	نَ	خَیْ	رَا	تُنْ	حِ	سَا	نُنْ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ

گر ز قرآن به دل رسیدت فیض ... یاد کن سر «کاظمین الغیظ»

ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ فِي ٱلسَّرَّآءِ وَ ٱلضَّرَّآءِ وَ ٱلْكَاظِمِينَ ٱلْغَيْظَ وَ ٱلْعَافِينَ عَنِ ٱلنَّاسِ وَ ٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ (۱۳٤)

آن کساني که در حال خوشي و ناخوشي و ثروتمندي و تنگدستي .به احسان و بذل و بخشش دست مي‌یازند .و خشم خود را فرو مي‌خورند .و از مردم گذشت مي کنند .و (بدین وسیله در صف نیکو کاران جایگزین مي‌شوند و) خداوند (هم) نیکو کاران را دوست مي‌دارد .

آیه ۱۳٤ سوره آل عمران

فصل چهارم

حروف همیشه ناخوانا و گاهی ناخوانا

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَمَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِن بُيُوتِ اللَّهِ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّه .وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ ,إِلاَّ نَزَلَتْ عَلَيهِم السَّكِينَة . وَغَشِيَتْهُمْ الرَّحْمَة .وَحَفَّتْهُم المَلائِكَة .وَذَكَرَهُمْ اللَّه فِيمَنْ عِنْدَه »

رَسُول اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم فرمود: و گرد نیامد گروهي در خانه اي از خانه هاي خدا که مي خوانند کتاب خدا را و میان شان مذاکره مي کنند. مگر اینکه بر آنها سکینه و آرامش نازل شده و رحمت عام شامل حال شان گشته و فرشتگان بر آنها احاطه نموده و خداوند تعالي آنها را به فرشتگاني که در نزد اویند .یاد مي کنند.

موارد ی که در این فصل ارائه می شود

۱- حروف همیشه ناخوانا

۲- حروف گاهی ناخوانا

۳- همزه وصل

۴- التقاء الساکنین

۵- حروف نانوشته خوانا

جمع بندی و دسته بندی جدید

درس هفدهم

حروف همیشه ناخوانا

حروف ناخوانا: حروفی است که در رسم الخط قرآن مجید نوشته می شوند ولی خوانده نمی شوند.

حروف ناخوانا در قرآن مجید مخصوص چهار حرف (و ا ل ی) یا «والی» است.

در فارسی نیز حروف ناخوانا داریم، مانند: حرف (واو) در کلمات:

خواهر، خوانا، خواهش (که خوانده می شوند: خاهر – خانا – خاهش)

نمای کلی از حروف همیشه ناخوانا

قاعده				
۱- حروف پایه همزه «ء» خوانده نمی شود و (ا و ی) حذف می شود	نوشته می شود	إِیَّاكَ	یُؤْمِنُونَ	یَسْتَهْزِئُ
	خوانده می شود	ءِیَّاكَ	یُءْمِنُونَ	یَسْتَهْزِءُ
۲- حرف «ی» پس از تنوین فتحه (ً ی) خوانده نمی شود و حرف (ی) حذف می شود	نوشته می شود	طُوًی	هُدًی	
	خوانده می شود	طُوَنْ	هُدَنْ	
۳- حروف با علامت دایره تو خالی «ْ» خوانده نمی شود و (ا و ی) حذف می شود.	نوشته می شود	نَافَقُوا۟	أُو۟لُوا۟	بِأَيْي۟دٍ
	خوانده می شود	نَافَقُو	أُلُو	بِأَيْدِنْ
۴- حروف پایه الف مدّی کوتاه «ٰ» خوانده نمی شود و (و ی) حذف می شود.	نوشته می شود	هَدَیٰنَا	أَهْدَیٰ	صَلَوٰةِ
	خوانده می شود	هَدَانَا	أَهْدَا	صَلَاتِ

در زیر برای یادگیری بهتر و بیشتر حروف ناخوانا، آنها را بیشتر شرح می دهیم

در کتابت قرآن مجید به رسم الخط عثمان طه حروف همیشه ناخوانا به چهار صورت زیر نمایش داده شده است، تا برای همه قابل تشخیص و اجرا باشد.

۱- حروف پایه همزه «ء» خوانده نمی شود

نوشته می شود		خوانده می شود
أ إ	إِیَّاكَ	ءِیَّاكَ
ؤ	یُؤْمِنُونَ	یُ ءْ مِنُونَ
ئ ئـ	شِئْتَ	شِ ءْ تَ
ئ	یَسْتَهْزِئُ	یَسْتَهْزِ ءُ

حذف حروف «ا و ی» پایه های «ء»

مثال های بیشتر

۱- مثال های بیشتر از حروف پایه همزه «ء»

خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود
ء	ئ ئـ	ء	ئ	ء	ؤ	ء	أ إ
یَوْمَ ءِذٍ	یَوْمَئِذٍ	یُبْدِ ءُ	یُبْدِئُ	بِا ءُ	بِاؤُ	ءِلَّا	إِلَّا
لِقَا ءِهِ	لِقَائِهِ	قُرِ ءَ	قُرِئَ	لُ ءْلُ ءُ	لُؤْلُؤُ	ءُكُلَهَا	أُكُلَهَا
لَ ءِنْ	لَئِنْ	تُبَوِّ ءُ	تُبَوِّئُ	جَا ءُ	جَاؤُ	ءَیُّوبَ	أَیُّوبَ
بِ ءْسَ	بِئْسَ	أُبَرِّ ءُ	أُبَرِّئُ	فَا ءُ	فَاؤُ	ءِیمَانَهُ	إِیمَانَهُ
جِ ءْنَا	جِئْنَا	یُهَیِّ ءْ	یُهَیِّئْ	فَبَا ءُ	فَبَاؤُ	ءَیَّامًا	أَیَّامًا

۲- حرف «ی» پس از تنوین فتحه (ـً ی) خوانده نمی شود

نوشته می شود: طَوًی ، هُدًی

۲- حذف حرف «ی»

خوانده می شود: طُوَنْ ، هُدَنْ

۲- مثال های بیشتر از حرف «ی» پس از تنوین فتحه (ـً ی)

نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود
سُوًی	سُوَنْ	مَوْلًی	مَوْلَنْ
مَثْوًی	مَثْوَنْ	مُسَفًّی	مُسَفَّنْ
عَمًی	عَمَنْ	قُرًی	قُرَنْ

۳- حروف با علامت دایره تو خالی «ْ» خوانده نمی شود

نوشته می شود: نَافَقُواْ ، أُوْلُواْ ، بِأَیْیدٍ

حذف حروف پایه «ا و ی»: اْ ، وْ ، یْ

خوانده می شود: نَافَقُو ، أُلُو ، بِأَیْدِنْ

۳- مثال های بیشتر از حروف ناخوانای «ا و ی» با دایره تو خالی (ْ)

نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود
كَانُواْ	كَانُو	أُوْلَاءِ	أُلَاءِ	نَبَإِیْ	نَبَإِ
رُزِقُواْ	رُزِقُو	أُوْلَتُ	أُلَتُ	بِأَیْیدٍ	بِأَیْدِنْ
صَدَقُواْ	صَدَقُو	سَأُوْرِيكُمْ	سَأُرِيكُمْ		

۴- حروف پایه الف مدّی کوتاه «ا» خوانده نمی شود

نوشته می شود

صَلَوٰةِ	وٰ
أَهْدَىٰ	ىٰ
هَدَیٰنَا	ـٰ

حذف حروف پایه الف مدّی کوچک (و ی)

خوانده می شود

صَلَاتِ

أَهْدَا

هَدَانَا

۴- مثال های بیشتر از حرف ناخوانای (و ی) با الف مدّی کوتاه

نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود
زَكَوٰةً	زَكَاتَنْ	مُوسَىٰ	مُوسَا	نَرَیٰكَ	نَرَاكَ
حَیَوٰةٍ	حَیَاتِنْ	عِیسَىٰ	عِیسَا	سَوَّیٰكَ	سَوَّاكَ
كَمِشْكَوٰةٍ	كَمِشْكَاتِنْ	تَقْوَىٰ	تَقْوَا	أَدْرَیٰكَ	أَدْرَاكَ

درس هجدهم

حروف گاهی ناخوانا «۱»

حروف گاهی ناخوانا: حروفی است که در رسم الخط قرآن مجید نوشته می شوند ولی گاهی خوانده نمی شوند.

حروف گاهی ناخوانا در قرآن مجید نیز مخصوص چهار حرف (و ال ی) یا «والی» است.

در زیر دسته بندی کامل و خلاصه شده حروف ناخوانا را در پنج گروه می آوریم و بعداً توضیحات تکمیلی آورده خواهد شد.

گروه	حالت	مثال	خوانده می شود	حالت	مثال	خوانده می شود
۱-همزه وصل «آ». این نوع از الف در ابتدای جمله خوانده می شود ولی در وسط جمله خوانده نمی شود	در ابتدا جمله	اَلْحَمْدُ	اَلْحَمْدُ	در وسط جمله «آ» حذف می شود	قَالَ اخْرُجْ	قَالَخْ رُجْ
۲-لام (ال) تعریف. در وسط جمله نزد حروف قمری فقط «آ» حذف میشود نزد حروف شمسی «أل» حذف میشود	نزد حروف قمری	مِنَ الْجَاهِلِينَ	مِنَ لْجَاهِلِينَ	نزد حروف شمسی	مَعَ الشَّاهِدِينَ	مَعَ شَّاهِدِينَ
۳-حروف مدّی (ـَا ـُو ـِی) نزد همزه وصل «آ» تبدیل به حروف کوتاه می شود و همزه وصل نیز حذف می شود	نوشته می شود	وَ إِذَا الْجِبَالُ	وَ إِذَلْ جِبَالُ		فِي ابْتِغَاءِ / ذُو الْعَرْشِ	فِبْ تِغَاءِ / ذُلْ عَرْشِ
۴-الف با علامت بیضی در حالت وقف الف خوانده می شود در حالت وصل الف حذف می شود	حالت وقف	أَنَا	أَنَا	حالت وصل	أَنَا عَلَيْكُمْ	أَنَ عَلَيْكُمْ
۵- پایه تنوین فتحه (نصب) در حالت وقف الف خوانده می شود در حالت وصل الف حذف می شود	حالت وقف	نُوحًا	نُوحَا	حالت وصل	نُوحًا هَدَيْنَا	نُوحَنْ هَدَيْنَا

۱-همزه وصل « ٱ »

۱-همزه وصل « ٱ » ، این نوع از الف در ابتدای جمله خوانده می شود ولی در وسط جمله خوانده نمی شود

در ابتدا جمله → ٱلْحَمْدُ → خوانده می شود → اَلْحَمْدُ

در وسط جمله «ٱ» حذف می شود → قَالَ ٱخْرُجْ → قَالَخْ رُجْ

در زبان و ادبیات عرب خواندن کلماتی که با ساکن و تشدید شروع می شود ممکن نیست ، از این جهت برای خواندن این نوع از کلمات همزه ای به نام همزه وصل را به این نوع از کلمات اضافه می کنند تا این نوع از کلمات هنگامی که در ابتدای جمله قرار می گیرند قابل خواندن باشند.

مثال ← خْرُجْ ← به آن همزه وصل اضافه می کنیم ← ٱخْرُجْ

مثال های بیشتر درباره همزه وصل در وسط کلمه که در آن همزه وصل « ٱ » حذف می شود.

مثال(نوشته می شود)	حروف حذف شده	خوانده می شود
قَالَ ٱذْهَبْ	ٱ	قَا لَذْ هَبْ
مَنِ ٱلْهُدَىٰ	ٱ	مَ نِلْ هُ دَا
مَنِ ٱتَّبَعَ	ٱ	مَ نِتْ تَ بَ عَ
سَبِّحِ ٱسْمَ	ٱ	سَبْ بِ حِسْ مَ
رَبِّ ٱغْفِرْ	ٱ	رَبْ بِغْ فِرْ
وَ ٱحْلُلْ	ٱ	وَحْ لُلْ

اما اگر همزه وصل « ٱ » در ابتدا بیاید اکثراً سه حالت زیر پیش می آید.

۱- اگر بعد از همزه وصل « ٱ » حرف «ل» بیاید، همزه وصل دارای حرکت فتحه می شود «اَ» مثال: « ٱلْحَمْدُ » که خوانده می شود « اَلْحَمْدُ »

۲- اگر بعد از همزه وصل « ٱ » حرف ساکن بیاید، و بعد از حرف ساکن حرفی با حرکت « فتحه یا کسره» بیاید، حرکت همزه وصل علامت کسره می شود «اِ» مثال:
« ٱهْدِنَا » خوانده می شود « اِهْدِنَا » - « ٱجْعَلْ» خوانده می شود « اِجْعَلْ»

۳- اگر بعد از همزه وصل « ٱ » حرف ساکن بیاید، و بعد از حرف ساکن حرفی با حرکت « ضمه» بیاید، حرکت همزه وصل علامت ضمه می شود « اُ» مگر در حالت استثناء که در مراحل بالاتر آن را مطالعه خواهید کرد. مثال:
« ٱشْدُدْ» خوانده می شود « اُشْدُدْ»

مثال های بیشتر از همزه وصل « ٱ » در ابتدا

حالت ۱	فتحه	حالت ۲	کسره	حالت ۳	ضمه
ٱلْيَوْمِ	اَلْيَوْمِ	ٱفْتَحْ	اِفْتَحْ	ٱحْلُلْ	اُحْلُلْ
ٱلْمَوْعُودُ	اَلْمَوْعُودُ	ٱقْتَرَبَ	اِقْتَرَبَ	ٱدْعُ	اُدْعُ
ٱلْغَفُورُ	اَلْغَفُورُ	ٱرْجِعِي	اِرْجِعِي	ٱنْظُرْ	اُنْظُرْ
ٱلرَّحِيمِ	اَلرَّحِيمِ	ٱغْفِرْ	اِغْفِرْ	ٱخْرُجْ	اُخْرُجْ
ٱلشَّكُورُ	اَلشَّكُورُ	ٱذْهَبْ	اِذْهَبْ	ٱذْكُرِ	اُذْكُرِ

درس نوزدهم

حروف گاهی ناخوانا «۲»

۲-«آل» تعریف

۲-لام (ال) تعریف، در وسط جمله
نزد حروف قمری فقط «اَ» حذف میشود
نزد حروف شمسی «اَل» حذف میشود

نزد حروف قمری	مِنَ الْجَاهِلِينَ	نزد حروف شمسی	مَعَ الشَّاهِدِينَ
خوانده می شود	مِنَ لْجَاهِلِينَ	خوانده می شود	مَعَ شَّاهِدِينَ

حروف قمری: این حروف شامل ۱۴ چهارده (ب ا غ و ق ف ح ك ى م خ ج ع ه) یا حروف تشکیل دهنده جمله « باغ وقف حكيم نجعه».
اگر بعد از « آل » حروف قمری بیاید. همیشه حرف « لْ » در « آلْ » ساکن است.
مانند کلمه: اَلْجَاهِلِينَ که در آن بعد از «آلْ» حرف قمری « ج » آمده است.
در چنین حالتی اگر کلماتی مانند « اَلْجَاهِلِينَ » در وسط جمله بیایند فقط همزه وصل «اَ» حذف می شود.

حروف شمسی: این حروف شامل ۱۴ چهارده حرف باقیمانده حروف و الفبای عربی است.
اگر بعد از « آل » حروف شمسی بیاید. همیشه حرف بعد از « آلْ » تشدید دار می شود.
مانند کلمه: اَلشَّاهِدِينَ که در آن بعد از «آل» حرف شمسی « شّ» تشدید دار آمده است.
در چنین حالتی اگر کلماتی مانند «اَلشَّاهِدِينَ» در وسط جمله بیایند « آل » حذف می شود.

مثال های بیشتر از همزه وصل در « آل » تعریف در وسط جمله

اگر «اَل» بر سر حروف قمری بیاید در وسط جمله فقط «اَ» همزه وصل حذف می شود.			اگر «اَل» بر سر حروف شمسی بیاید در وسط جمله «اَل» تعریف حذف می شود.		
سَخَّرَ اَلْبَحْرَ	اَ	سَخْ خَ رَلْ بَحْ رَ	وَ اَلنَّجْمُ وَ اَلشَّجَرُ	اَل	وَنْ نَجْ مُ وَشْ شَجَرُ
جَاءَكُمُ اَلْفَتْحُ	اَ	جَاءَكُ مُلْ فَتْحُ	سَوَاءِ اَلصِّرَاطِ	اَل	سَوَا ءِصْ صِرَاطِ
عَذَابَ اَلْجَحِيمِ	اَ	عَذا بَلْ جَحِيمِ	فَوْقَهُمُ اَلطُّورَ	اَل	فَوْقَهُ مُطْ طُورَ
نِعْمَ اَلْعَبْدُ	اَ	نِعْ مَلْ عَبْدُ	هُوَ اَلتَّوَّابُ	اَل	هُ وَتْ تَوْ وَابُ
هُوَ اَلْفَضْلُ اَلْكَبِيرُ	اَ	هُ وَلْ فَضْ لُلْ كَبِيرُ	بِالْقَوْلِ اَلثَّابِتِ	اَل	بِالْقَوْ لِثْ ثَابِتِ

۳- حروف مدّی (صداهای بلند) نزد همزه وصل

۳-حروف مدّی (ـَا ـُو ـِی) نزد همزه‌وصل «ٱ» تبدیل به حروف کوتاه می‌شود و همزه‌وصل نیز حذف می‌شود

نوشته می‌شود	وَ إِذَا ٱلْجِبَالُ	فِی ٱبْتِغَاءِ	ذُو ٱلْعَرْشِ
خوانده می‌شود	وَ إِذَلْ جِبَالُ	فِبْ تِغَاءِ	ذُلْ عَرْشِ

همان طور که که قبلاً گفتیم صداهای کوتاه شامل (ـَ ـِ ـُ) و صداهای بلند (ـَا ـِی ـُو) هستند.
در واقع اگر به صدای کوتاه (ـَ) حرف (ا) اضافه شود صدای بلند (ـَا) تبدیل می‌شود. و... و اگر حرف (ا ی و) را از (ـَا ـِی ـُو) بگیریم، تبدیل به صدای کوتاه (ـَ ـِ ـُ) تبدیل می‌شود.

وَ إِذَا ٱلْجِبَالُ — خوانده می‌شود ← وَ إِ ذَلْ جِبَالُ

صدای بلند — همزه وصل

تبدیل صدای بلند (ذَا) به (ذَ) و حذف همزه وصل (ٱ)

مثال های بیشتر از حروف مدّی (صداهای بلند) نزد همزه وصل «ٱ» که به صداهایی کوتاه (فتحه کسره ضمه) تبدیل می شود.

الف مدّی	فتحه	یاء مدّی	کسره	واو مدّی	ضمه
فَقُلْنَا ٱذْهَبَا	فَقُلْنَذْ هَبَا	مُوسَی ٱلْكِتَابَ	مُو سَلْ كِتَابَ	جَابُوا ٱلصَّخْرَ	جَا بُصْ صَخْرَ
ٱهْدِنَا ٱلصِّرَاطَ	اِهْدِ نَصْ صِرَاطَ	عَلَی ٱلَّذِینَ	عَ لَلْ لَذِینَ	كَاشِفُوا ٱلْعَذَابِ	كَاشِ فُلْ عَذَابِ
وَلَا ٱلضَّالِّینَ	وَ لَضْ ضَالِّینَ	فِي ٱلسَّبْتِ	فِسْ سَبْتِ	تَسُبُّوا ٱلَّذِینَ	تَسُبْ بُلْ لَذِینَ
خَلَقْنَا ٱلْإِنْسَانَ	خَلَقْ نَلْ إِنْسَانَ	ذِي ٱلْأَوْتَادِ	ذِلْ أَوْتَادِ	ذُو ٱلْفَضْلِ	ذُلْ فَضْلِ
أَنَا ٱلْغَفُورُ	أَ نَلْ غَفُورُ	عَلَی ٱلنَّاسِ	عَ لَنْ نَاسِ	عَمِلُوا ٱلصَّالِحَاتِ	عَمِ لُصْ صَالِحَاتِ

درس بیستم

حروف گاهی ناخوانا «۳»

۴-حرف «اْ» با علامت بیضی در رسم الخط عثمان طه

۴-الف با علامت بیضی
در حالت وقف الف خوانده می شود
در حالت وصل الف حذف می شود

حالت وقف ← أَنَاْ
خوانده می شود ← أَنَا

حالت وصل ← أَنَاْ عَلَيْكُمْ
خوانده می شود ← أَنَ عَلَيْكُمْ

در قرآن مجید با رسم الخط عثمان طه اگر علامت بیضی بر روی حرفی بیاید، و آن حرف به کلمه بعد خود وصل شده (با هم خوانده شوند)، حرف دارای علامت بیضی خوانده نمی شود.

حالت وصل نوشته می شود ← أَنَاْ عَلَيْكُمْ

حالت وصل خوانده می شود ← أَنَ عَلَيْكُمْ

در قرآن مجید با رسم الخط عثمان طه اگر علامت بیضی بر روی حرفی بیاید، و بر روی آن کلمه وقف شود (به تنهایی خوانده شود)، حرف دارای علامت بیضی خوانده می شود.

حالت وقف نوشته می شود ← أَنَاْ

حالت وقف نوشته می شود ← أَنَا

مثال های بیشتر از علامت بیضی در رسم الخط قرآن مجید

در حالت وصل الف دارای علامت بیضی خوانده نمی شود (حذف می شود).			در حالت وقف الف دارای علامت بیضی خوانده می شود.		
أَنَاْ مَعَكُمْ	حذف«ا»	أَنَ مَعَكُمْ	أَنَاْ	خواندن«ا»	أَنَا
اَلرَّسُولَاْ وَ قَالُواْ	حذف«ا»	اَلرَّسُولَ وَ قَالُو	اَلرَّسُولَاْ	خواندن«ا»	اَلرَّسُولَا
اَلسَّبِيلَاْ رَبَّنَا	حذف«ا»	اَلسَّبِيلَ رَبَّنَا	اَلسَّبِيلَاْ	خواندن«ا»	اَلسَّبِيلَا
لٰكِنَّاْ هُوَ	حذف«ا»	لٰكِنَّ هُوَ	لٰكِنَّاْ	خواندن«ا»	لٰكِنَّا
اَلظُّنُونَاْ هُنَا لِكَ	حذف«ا»	اَلظُّنُونَ هُنَا لِكَ	اَلظُّنُونَاْ	خواندن«ا»	اَلظُّنُونَا
قَوَارِيرَاْ مِنْ	حذف«ا»	قَوَارِيرَ مِنْ	قَوَارِيرَاْ	خواندن«ا»	قَوَارِيرَا
سَلَٰسِلَاْ وَ أَغْلَالاً	حذف«ا»	سَلَٰسِلَ وَ أَغْلَالاً	سَلَٰسِلَاْ	خواندن«ا»	سَلَٰسِلَا

۵–پایه تنوین فتحه(نصب)«اً» در رسم الخط عثمان طه

۵ – پایه تنوین فتحه(نصب) «اً»
در حالت وقف الف خوانده می شود
در حالت وصل الف حذف می شود

حالت وقف ← نُوحًا ← خوانده می شود ← نُوحَا

حالت وصل ← نُوحًا هَدَيْنَا ← خوانده می شود ← نُوحَنْ هَدَيْنَا

در قرآن مجید به رسم الخط عثمان طه تنوین فتحه(نصب) با پایه الف نوشته می شود«اً» , کلماتی که به تنوین نصب ختم شوند اگر با کلمات دیگر خوانده شوند ,الف آن(ا) حذف می شود.

حالت وصل نوشته می شود ← نُوحًا هَدَيْنَا

حالت وصل خوانده می شود ← نُوحَنْ هَدَيْنَا

در قرآن مجید به رسم الخط عثمان طه تنوین فتحه(نصب) با پایه الف نوشته می شود«اً» , کلماتی که به تنوین نصب ختم شوند اگر بر آنان وقف شود الف آن(ا) خوانده می شود.

حالت وقف نوشته می شود ← نُوحًا

حالت وقف خوانده می شود ← نُوحَا

مثال های بیشتر از علامت تنوین نصب «اً» در رسم الخط قرآن مجید

در حالت وصل الف پایه تنوین فتحه(نصب) خوانده نمی شود(حذف «ا» در ذات کلمه)			در حالت وقف الف پایه تنوین فتحه(نصب) خوانده می شود(حذف «ن» در ذات کلمه)		
زَوْجاً غَيْرَهُ	حذف «ا»	زَوْ جَنْ غَيْرَهُ	زَوْجاً	خواندن «ا»	زَوْجَا
كُفُواً أَحَدٌ	حذف «ا»	كُفُوَنْ أَحَدٌ	كُفُواً	خواندن «ا»	كُفُوَا
أَمْراً حَتَّىٰ تَشْهَدُونِ	حذف «ا»	أَمْ رَنْ حَتَّىٰ تَشْهَدُونِ	أَمْراً	خواندن «ا»	أَمْرَا
قَوْماً ءَاخَرِينَ	حذف «ا»	قَوْ مَنْ ءَاخَرِينَ	قَوْماً	خواندن «ا»	قَوْمَا
حَقًّا عَلَى ٱلْمُتَّقِينَ	حذف «ا»	حَقْ قَنْ عَلَى ٱلْمُتَّقِينَ	حَقًّا	خواندن «ا»	حَقَّا

درس بیست و یکم

التقاء الساکنین

التقاء الساکنین

اگر تنوین به حرفی که دارای ساکن است برسد. دو حرف ساکن در کنار هم قرار می گیرند که در حالت طبیعی قابل تلفّظ نیست و از این جهت علامت ساکن در نون ساکنه تنوین. تبدیل به کسره (ـِـ) می شود.

تنوین فتحه (نصب) (ـً) = ـَ + نْ

تنوین کسره (جر) (ـٍ) = ـِ + نْ

تنوین ضمه (رفع) (ـٌ) = ـُ + نْ

نوشته می شود	التقاء الساکنین خوانده نمی شود	تبدیل «نْ» به «نِ» و حذف همزه وصل؛ خوانده می شود
نُوحٍ ٱلْمُرْسَلِينَ	نُوحِنْ ٱلْمُرْسَلِينَ	نُوحِ نِلْ مُرْسَلِينَ

نکات بسیار مهم

نکته ۱: تمام عباراتی که شامل التقاء الساکنین می شوند دارای همزه وصل هستند که همزه وصل « ٱ » در هنگام وصل حذف می شوند.

نکته ۲: برای از بین بردن برخورد (التقاء الساکنین) بایستی « ن » ساکنه به « نِ » کسره دار تبدیل شود.

همزه وصل « ٱ »

۱	سَوَاءً ٱلْعَاكِفُ	مِصْبَاحٌ ٱلْمِصْبَاحُ	بِغُلَامٍ ٱسْمُهُ	نوشته می شود (ـً ـٌ ـٍ)
۲	سَوَاءَنْ ٱلْعَاكِفُ	مِصْبَاحُنْ ٱلْمِصْبَاحُ	بِغُلَامِنْ ٱسْمُهُ	خوانده می شود (ـَنْ ـُنْ ـِنْ)
۳	سَوَاءَنِ ٱلْعَاكِفُ	مِصْبَاحُنِ ٱلْمِصْبَاحُ	بِغُلَامِنِ ٱسْمُهُ	تبدیل می شود « رفع التقاء الساکنین» (ـَنِ ـُنِ ـِنِ)
۴	سَوَاءَ نِلْ عَاكِفُ	مِصْبَاحُ نِلْ مِصْبَاحُ	بِغُلَامِ نِسْ مُهُ	وصل می شود « نِلْ نِلْ نِسْ » و همزه وصل حذف می شود

مثال های بیشتر از التقاء الساکنین

تنوین فتحه نوشته می شود	تبدیل به کسره خوانده می شود	تنوین ضمه نوشته می شود	تبدیل به کسره خوانده می شود	تنوین کسره نوشته می شود	تبدیل به کسره خوانده می شود
مَثَلاً ٱلْقَوْمُ	مَثَلَ نِلْ قَوْمُ	أَحَدٌ ٱللَّهُ	أَحَدُ نِلْ لَهُ	كَرَمَادٍ ٱشْتَدَّتْ	كَرَمَادِ نِشْ تَدَّتْ
أَلِيماً ٱلَّذِينَ	أَلِيمَ نِلْ لَذِينَ	مِصْبَاحٌ ٱلْمِصْبَاحُ	مِصْبَاحُ نِلْ مِصْبَاحُ	عَدْنٍ ٱلَّتِي	عَدْنِ نِلْ لَتِي
شَيْئاً ٱتَّخَذَهَا	شَيْ ئَ نِتْ تَخَذَهَا	عَادٌ ٱلْمُرْسَلِينَ	عَادُ نِلْ مُرْسَلِينَ	بِغُلَامٍ ٱسْمُهُ	بِغُلَامِ نِسْ مُهُ
لَهْواً ٱنْفَضُّوا	لَهْوَ نِنْ فَضُّو	خَيْرٌ ٱهْبِطُوا	خَيْرُ نِهْ بِطُو	يَوْمَئِذٍ ٱلْحَقُّ	يَوْمَئِذِ نِلْ حَقُّ
سَوَاءً ٱلْعَاكِفُ	سَوَاءَ نِلْ عَاكِفُ	عُزَيْرٌ ٱبْنُ	عُزَيْرُ نِبْ نُ	نُوحٍ ٱلْمُرْسَلِينَ	نُوحِ نِلْ مُرْسَلِينَ

درس بیست دوم

حروف نانوشته خوانا «۱»

(حروفی که نوشته نشده ولی خوانده می شوند)

حروف نانوشته خوانا

این حروف در رسم الخط اصلی قرآن وجود ندارد. اما برای راهنمایی قاریان و جلوگیری از اشتباه آنهایی که کمتر با متون و ادبیات زبان عربی آشنا هستند. عالمان تجوید آنها را به صورت کوچک در قرآن قرار داده اند.

حروف نانوشته خوانا در قرآن مجید شامل چهار حرف:

۱	ا	الف «ا» کوتاه
۲	ے	یاء «ی» کوتاه
۳	و	واو کوتاه «و»
۴	ن	نون کوتاه «ن»

در کتابت قرآن مجید حروف نانوشته خوانا به دو دسته کلی زیر تقسیم می شوند:

۱- حروف نانوشته خوانای که جزء اصل (ذات) کلمه می باشند.

۲- حروف نانوشته خوانای که جزء اصل (ذات) کلمه نمی باشند.

۱- حروف نانوشته خوانای که جزء اصل (ذات) کلمه می باشند.

این حروف در رسم الخط اصلی قرآن وجود ندارند. ولی جزء اصلی کلمه می باشند و برای عرب زبانها کاملاً قابل تشخیص است. زیرا در اصل و زبان اصلی آنها وجود دارد ولی نوشته نمی شود.

به عبارت دیگر؛ نحوه نوشتن آنها با نحوه تلفظ آنها متفاوت است.

این حروف شامل چهار حرف «ا و ی ن»

		نوشته می شود	خوانده می شود
۱	ا	اَلرَّحْمَٰنِ	اَلرَّحْمَانِ
۲	ے	اَلنَّبِيِّۧنَ	اَلنَّبِيِّينَ
۳	و	يَسْتَوُۥنَ	يَسْتَوُونَ
۴	ن	نُـۨجِى	نُنجِى

مثال های بیشتر از حروف نانوشته خوانای که جزء اصل (ذات) کلمه می باشند.

ا	خوانده می شود	و	خوانده می شود	ے	خوانده می شود
ذٰلِكَ	ذَالِكَ	وُرِیَ	وُورِیَ	إِبْرٰهِمُ	إِبْرَاهِيمُ
مٰلِكِ	مَالِكَ	يَلْوُنَ	يَلْوُونَ	يُحْيِ	يُحْيِي
اَلصِّرٰطَ	اَلصِّرَاطَ	دَاوُدَ	دَاوُودَ	اَلْأُمِّيّنَ	اَلْأُمِّيِّينَ
اَلْكِتٰبُ	اَلْكِتَابُ	اَلْغَاوُنَ	اَلْغَاوُونَ	اَلْحَوَارِيّنَ	اَلْحَوَارِيِّينَ
تَرٰءَا	تَرَاءَا	تَلْوُنَ	تَلْوُونَ	وَلِيِّ	وَلِيِّي

درس بیست سوم

حروف نانوشته خوانا «۲»

(حروفی که نوشته نشده ولی خوانده می شوند)

اشباع «هاء» ضمیر

تعریف ضمیر: حرفی است که در آخر کلمه یا در کلمه‌ای جداگانه در عبارتی می‌آید و جانشین اسم می‌شود و به دو دسته اصلی تقسیم می‌شود « متصل؛ مانند: «ه» و منفصل؛ مانند: «هو » »

مثال ضمیر متصل:

آیه ۳۹ سوره رعد ۱۳: یَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ ﴿۳۹﴾

مثال ضمیر منفصل:

آیه ۱۴ سوره بروج ۸۵: وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ ﴿۱۴﴾

ضمیر «ه - ـه »: این ضمیر که جزء ضمایر متصل منصوب و مجرور است و از نظر شخص و زمان به « مفرد مذکر غائب» دلالت دارد. این نوع از ضمیر هیچ گاه مرفوع (داری نشان فتحه) نمی‌شود؛ زیرا ذاتاً منصوب (دارای علامت کسره) و مجرور (دارای علامت ضمه) است.

۲- حروف نانوشته خوانای که جزء اصل (ذات) کلمه نمی باشند.

اشباع «هاء» ضمیر

اشباع: یعنی «سیر کردن» و در اصطلاح تجوید یعنی: صدای کوتاه (فتحه- کسره – ضمه) را به صدای کشیده (الف مدّی – واو مدّی – یاء مدّی) تبدیل کردن است

بلا اشباع: یعنی (اداء حرف با صدای کوتاه) است.

تحت چه شرایطی «هاء » اشباع می‌شود؟

۱ – بایستی دو طرف «هاء» ضمیر متحرك باشد؛ یعنی حروف قبل و بعد از «هاء» ضمیر بایستی جزء حروف متحرك «فتحه – کسره – ضمه» باشد.

۲ – «هاء» ضمیر مکسور باشد .عموماً حرکت حرف قبل آن نیز مکسور است.

۳ – «هاء» ضمیر مضموم باشد .عموماً حرکت حرف قبل آن نیز مضموم است.

حالت ۱: اگر هاء ضمیر دارای علامت ضمه باشد

علامت یک «هُ» --- «هُ»

آیه ۲ سوره مسد ۱۱۱: مَآ أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُۥ وَمَا كَسَبَ ﴿۲﴾

اگر بعد از ضمیر اشباع؛ همزه بیاید علامت مدّ نیز به آن اضافه می‌شود.

آیه ۳ سوره همزه ۱۰۴: يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُۥٓ أَخْلَدَهُۥ ﴿۳﴾

مثال های بیشتر از اشباع «هاء» ضمیر:
حالتی که «هاء» ضمیر دارای حرکت ضمه باشد.

«هُ»	خوانده می‌شود	«هُ»	خوانده می‌شود
مَعَهُۥ جَمِيعًا	مَعَهُو جَمِيعَنْ	لَهُۥٓ أَجْرًا	لَهُو أَجْرَنْ
قَوْمَهُۥ سَبْعِينَ	قَوْمَهُو سَبْعِينَ	يَرَهُۥٓ أَحَدٌ	يَرَهُو أَحَدُنْ
رَسُولَهُۥ بِالْهُدَىٰ	رَسُولَهُو بِلْهُدَا	وَلَدُهُۥٓ إِلَّا	وَلَدُهُو إِلَّا
أَمَاتَهُۥ فَأَقْبَرَهُۥ	أَمَاتَهُو فَأَقْبَرَهُ	يُبْدِلَهُۥٓ أَزْوَاجًا	يُبْدِلَهُو أَزْوَاجَنْ
لَهُۥ تَصَدَّىٰ	لَهُو تَصَدَّا	أَمْرُهُۥٓ إِلَى	أَمْرُهُو إِلَا

حالت ۱: اگر هاء ضمیر دارای علامت کسره باشد

علامت دو: «هِۦ» --- «هِۦٓ»

آیه۲۴۲ سوره بقره۲: كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمْ ءَايَٰتِهِۦ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٤٢﴾

اگر بعد از ضمیر اشباع؛ همزه بیاید علامت مدّ نیز به آن اضافه می‌شود.

آیه۱۲ سوره مطفّفین۸۳: وَمَا يُكَذِّبُ بِهِۦٓ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾

مثال های بیشتر از اشباع «هاء» ضمیر:
حالتی که «هاء» ضمیر دارای حرکت ضمه باشد.

«هِۦ»	خوانده می شود	«هِۦٓ»	خوانده می شود
خِلَٰلِهِۦ فَإِذَا	خِلَالِهِی فَإِذَا	فَضْلِهِۦٓ إِنَّهُ	فَضْلِهِیٓ إِنَّهُ
بَعْدِهِۦ يَكْفُرُونَ	بَعْدِهِی يَكْفُرُونَ	عِبَادِهِۦٓ إِذَا	عِبَادِهِیٓ إِذَا
وَٰلِدِهِۦ شَيْـًٔا	وَالِدِهِی شَيْئًا	لِقَوْمِهِۦٓ إِنَّ	لِقَوْمِهِیٓ إِنَّ
بِهِۦ جَمْعًا	بِهِی جَمْعًا	عِلْمِهِۦٓ إِلَّا	عِلْمِهِیٓ إِلَّا
رَجْعِهِۦ لَقَادِرٌ	رَجْعِهِی لَقَادِرٌ	بِنِعْمَتِهِۦٓ إِخْوَٰنًا	بِنِعْمَتِهِیٓ إِخْوَانًا

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ

جرعه اي از نهر قرآن نوش كن ... آيه ي «لا تركنوا» را گوش كن

وَ لَا تَرْكَنُوا إِلَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ ٱلنَّارُ وَ مَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِنْ أَوْلِيَآءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ (۱۱۳)

و به كافران و مشركان تكيه مكنيد (كه اگر چنين كنيد) آتش دوزخ شما را فرو مي گيرد . و (بدانيد كه) جز خدا دوستان و سرپرستاني نداريد (تا بتوانند شما را در پناه خود دارند و شر و بلا و زيان و ضرر را از شما به دور نمايند) و پس از (تكيه به كافران و مشركان ، ديگر از سوي خدا) ياري نمي گرديد و (بر دشمنان) پيروز گردانده نمي شويد .

آيه ۱۱۳ سوره هود

فصل پنجم

وقف و علامت های و وقف

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا مَثَلُ صَاحِبِ الْقُرْآنِ كَمَثَلِ صَاحِبِ الْإِبِلِ الْمُعَقَّلَةِ إِنْ عَاهَدَ عَلَيْهَا أَمْسَكَهَا وَإِنْ أَطْلَقَهَا ذَهَبَتْ .

رسول الله صلي الله عليه و سلم فرمود: هر آئينه مثل حافظ قرآن مانند شتر زانو بند زده ايست كه اگر صاحبش بر او اهتمام كند او را نگه مي دارد و اگر رهايش كند ، مي رود .

مواردی که در این فصل ارائه می شود

۱- وقف اسکان

(وقفی که باعث تغییر حرکات به علامت ساکن می شود)

۲- وقف ابدال

(وقفی که باعث تغییر حرف و حرکت به حرف و حرکت دیگر می شود)

۳- وقف بدون تغییر حرکات و حروف

۴- علائم بکار برده شده برای راهنمایی وقف

(با توجه به رسم الخط عثمان طه)

۵- رموز وقف سجاوندی

درس بیست چهارم

۱– وقف اسکان

(وقفی که باعث تغییر حرکات به علامت ساکن می شود)

تعریف: هر گاه حرف آخر کلمه ای « فتحه ، کسره ، ضمه، تنوین کسره، تنوین ضمه» (ـَ ـِ ـُ ـٍ ـٌ) داشته باشد ، هنگام وقف ، به حرف ساکن تبدیل می شود

توجه: از میان صداهای کوتاه و بلند ، تنها تنوین فتحه « ـً » شامل قانون وقف اسکان نمی شود.

تذکر: وقف(ایستادن)(بجدید نفس کردن) در آخر آیات قرآن مجید سنت رسول الله صلی الله علیه و سلم است.

نمای کلی از وقف اسکان

لَكَ صَدْرَكَ	كَ ← كْ	لَكَ صَدْرَكْ
مِنْ عِبَادِهِ	هِ ← هْ	مِنْ عِبَادِهْ
كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ	بُ ← بْ	كَذَٰلِكَ يَضْرِبْ
مِنْهَا بِقَبَسٍ	سٍ ← سْ	مِنْهَا بِقَبَسْ
هَٰذَا عَارِضٌ	ضٌ ← ضْ	هَٰذَا عَارِضْ

مثال های بیشتر

مثال های از وقف اسکان «تبدیل حرکت فتحه به ساکن»

مثال(نوشته می شود)	حروف ساکن شده	وقف اسکان«فتحه»
زُرۡتُمُ ٱلۡمَقَابِرَ	رَ ← رْ	زُرۡتُمُ ٱلۡمَقَابِرْ
وَمَا تَفَرَّقَ	قَ ← قْ	وَمَا تَفَرَّقْ
لَكَ صَدۡرَكَ	كَ ← كْ	لَكَ صَدۡرَكْ
عَنكَ وِزۡرَكَ	كَ ← كْ	عَنكَ وِزۡرَكْ
ٱلۡعَذَابَ ٱلۡأَكۡبَرَ	رَ ← رْ	ٱلۡعَذَابَ ٱلۡأَكۡبَرْ
فَسَوَّىٰكَ فَعَدَلَكَ	كَ ← كْ	فَسَوَّىٰكَ فَعَدَلَكْ

مثال های از وقف اسکان «تبدیل حرکت کسره به ساکن»

مثال(نوشته می شود)	حروف ساکن شده	وقف اسکان« کسره»
بِرَبِّ ٱلۡفَلَقِ	قِ ← قْ	بِرَبِّ ٱلۡفَلَقْ
عَلَّمَ بِٱلۡقَلَمِ	مِ ← مْ	عَلَّمَ بِٱلۡقَلَمْ
بِهَٰذَا ٱلۡبَلَدِ	دِ ← دْ	بِهَٰذَا ٱلۡبَلَدْ
فَلَآ أُقۡسِمُ بِٱلۡخُنَّسِ	سِ ← سْ	فَلَآ أُقۡسِمُ بِٱلۡخُنَّسْ
فِى ٱلۡمَجَٰلِسِ	سِ ← سْ	فِى ٱلۡمَجَٰلِسْ
مِنۡ عِبَادِهِ	هِ ← هْ	مِنۡ عِبَادِهْ

مثال های از وقف اسکان« تبدیل حرکت ضمه به ساکن»

مثال(نوشته می شود)	حروف ساکن شده	وقف اسکان« ضمه»
ٱلْأَشْهُرُ ٱلْحُرُمُ	مُ ← مْ	ٱلْأَشْهُرُ ٱلْحُرُمْ
تِلْكَ ٱلرُّسُلُ	لُ ← لْ	تِلْكَ ٱلرُّسُلْ
كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ	بُ ← بْ	كَذَٰلِكَ يَضْرِبْ
فَلِأُمِّهِ ٱلسُّدُسُ	سُ ← سْ	فَلِأُمِّهِ ٱلسُّدُسْ
وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ	مُ ← مْ	وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمْ
وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ	هُ ← هْ	وُجُوهَكُمْ شَطْرَهْ

مثال های از وقف اسکان« تبدیل حرکت تنوین کسره به ساکن»

مثال(نوشته می شود)	حروف ساکن شده	وقف اسکان« تنوین کسره»
مِنْهَا بِقَبَسٍ	سٍ ← سْ	مِنْهَا بِقَبَسْ
ثِيَابُ سُندُسٍ	سٍ ← سْ	ثِيَابُ سُندُسْ
مَآ أَنَا۠ بِبَاسِطٍ	طٍ ← طْ	مَآ أَنَا۠ بِبَاسِطْ
أَوْ كَصَيِّبٍ	بٍ ← بْ	أَوْ كَصَيِّبْ
عَلَىٰ رَفْرَفٍ	فٍ ← فْ	عَلَىٰ رَفْرَفْ
مِنْ إِسْتَبْرَقٍ	قٍ ← قْ	مِنْ إِسْتَبْرَقْ

مثال های از وقف اسکان« تبدیل حرکت تنوین ضمه به ساکن»

مثال(نوشته می شود)	حروف ساکن شده	وقف اسکان« تنوین ضمه»
مَعَهُۥ مَلَكٌ	كٌ ← كْ	مَعَهُۥ مَلَكْ
هَٰذَا عَارِضٌ	ضٌ ← ضْ	هَٰذَا عَارِضْ
عَلَيْهَا حَافِظٌ	ظٌ ← ظْ	عَلَيْهَا حَافِظْ
فِيهَا كُتُبٌ	بٌ ← بْ	فِيهَا كُتُبْ
إِنَّكَ كَادِحٌ	حٌ ← حْ	إِنَّكَ كَادِحْ
بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ	خٌ ← خْ	بَيْنَهُمَا بَرْزَخْ

موارد ویژه در وقف اسکان

توجه۱: اگر بر هاء ضمیر وقف شود .حرف«هاء» ساکن شده و مدّهای آن حذف می شود.

توجه۲: اگر آخرین حرف در کلمه تشدید باشد و بر روی آن وقف صورت گیرد .این حرف با مکث و قدرت اداء می شود

مثال توجه۱	وقف بر هاء ضمیر باعث ساکن شدن هاء و حذف مدّ است	مثال توجه۲	وقف بر حرف تشدید دار باعث تلفظ با مکث و قدرت آن حرف می شود
وَلَدُهُۥ	وَلَدُهْ	لَعَفُوٌّ	لَعَفُوّْ
أَمَاتَهُۥ	أَمَاتَهْ	بِالْغُدُوِّ	بِالْغُدُوّْ
عِبَادِهِۦ	عِبَادِهْ	عَرَبِيٌّ	عَرَبِيّْ
خِلَٰلِهِۦ	خِلَٰلِهْ	السَّامِرِيُّ	السَّامِرِيّْ

درس بیست پنجم

وقف ابدال

۲- وقف ابدال

(وقفی که باعث تغییر حرف و حرکت به حرف و حکت دیگری می شود)

تعریف: وقف ابدال مخصوص « ة » (تاء مؤنث) و تنوین فتحه (ـً) است.

نکته۱: « ة »(تاء مؤنث) در هنگام وقف ،تبدیل به « ه » می شود. **مثال:**

نَاظِرَةٌ ← نَاظِرَهْ

نکته۲: « ـً » تنوین فتحه در هنگام وقف ،به الف مدّی تبدیل می شود **مثال:**

شَهِیدًا ← شَهِیدَا

وقف ابدال--- « ة » تاء مؤنث

(**توجه۱** : در هنگام وقف بر این حرف نیز .علاوه بر تغییر « ة » به «ه» .علامت ساکن نیز بر روی آن آورده می شود « هْ »).

(**توجه۲** : حرف« ة » اگر دارای تنوین فتحه« ـً » هم باشد .باز به « هْ » ساکن تبدیل می شود و این یك استثناء برای حرف« ة » است.

مثال۱	در حالت وقف	مثال۲	در حالت وقف	مثال۳	در حالت وقف
وِجْهَةٌ	وِجْهَهْ	مُسَلَّمَةٌ	مُسَلَّمَهْ	بَقَرَةٌ	بَقَرَهْ
ءَايَةٍ	ءَايَهْ	كَلِمَةٍ	كَلِمَهْ	حِكْمَةٍ	حِكْمَهْ
عَلَانِيَةً	عَلَانِيَهْ	لَيْلَةً	لَيْلَهْ	حَسْرَةً	حَسْرَهْ
لَعْنَةُ	لَعْنَهْ	اَلْوَصِيَّةُ	اَلْوَصِيَّهْ	اَلْعِزَّةُ	اَلْعِزَّهْ
اَلْبَرِيَّةِ	اَلْبَرِيَّهْ	بِنِعْمَةِ	بِنِعْمَهْ	اَلْجَنَّةِ	اَلْجَنَّهْ
رِحْلَةَ	رِحْلَهْ	نَاقَةَ	نَاقَهْ	نَضْرَةَ	نَضْرَهْ

وقف ابدال--- تنوین فتحه « ـً »

توجه ۱ : در هنگام وقف بر این حرف. علامت تنوین فتحه« ـً » تبدیل به الف مدی(ـَ ا) می شود.

مثال۱	در حالت وقف	مثال۲	در حالت وقف	مثال۳	در حالت وقف
سَحَابًا	سَحَابَا	سُدًى	سُدَا	غُثَآءً	غُثَآءَا
سُبَاتًا	سُبَاتَا	هُدًى	هُدَا	هَبَآءً	هَبَآءَا
حَدِيثًا	حَدِيثَا	مَوْلًى	مَوْلَا	نِسَآءً	نِسَآءَا
نِكَاحًا	نِكَاحَا	أَذًى	أَذَا	رُخَآءً	رُخَآءَا
شَيْخًا	شَيْخَا	مُفْتَرًى	مُفْتَرَا	أَعْدَآءً	أَعْدَآءَا
جِهَادًا	جِهَادَا	قُرًى	قُرَا	نِدَآءً	نِدَآءَا

موارد ویژه در وقف ابدال

توجه۱ : اگر آخرین حرف خوانای کلماتی (یاء) متحرك باشد و حرف قبل از آن کسره داشته باشد . در هنگام وقف به حرف مدّی(ـِ ی) تبدیل می شود.

توجه۲ : اگر آخرین حرف خوانای کلماتی (واو) متحرك باشد و حرف قبل از آن ضمه داشته باشد . در هنگام وقف به حرف مدّی(ـُ و) تبدیل می شود.

مثال توجه ۱	در حالت وقف به یاء مدّی تبدیل می شود	مثال توجه ۲	در حالت وقف به واو مدّی تبدیل می شود
حَسْبِيَ	حَسْبِی	يَعْفُوَ	يَعْفُو
نُودِيَ	نُودِی	نَدْعُوَاْ	نَدْعُو
فَيُوحِيَ	فَيُوحِی	فَهُوَ	فَهُو
لِعِبادِيَ	لِعِبادِی	لِيَرْبُوَاْ	لِيَرْبُو

درس بیست ششم

وقف بدون تغییر حرکات و حروف

وقف بدون تغییر حروف و حرکات

(توجه۱ : در هنگام وقف بر کلماتی که دارای حرکت ساکن(ـْ) باشند .هیچگونه تغییری بر روی کلمه مورد نظر داده نمی شود.

(توجه۲ : کلماتی که آخرین حرف آنها حروف مدّی(صداهای بلند) باشند .اگر بر آنها وقف کنیم .هیچ گونه تغییری بر روی آن کلمات حاصل نمی شود(حرف یا حرکتی در آن کلمات تغییر نمی کند)

ساکن	وقف	الف مدّی	وقف(ـا)	واو مدّی	وقف(ـو)	یاء مدّی	وقف(ـِی)
بِأَمْرِهِمْ	بِأَمْرِهِمْ	كَسَبَا	كَسَبَا	لَعَادُواْ	لَعَادُو	غَضَبِي	غَضَبِي
ثَامِنُهُمْ	ثَامِنُهُمْ	قَالَتَا	قَالَتَا	هَادُواْ	هَادُو	بِوَٰلِدَتِي	بِوَٰلِدَتِي
جَرَحْتُمْ	جَرَحْتُمْ	أَصْلَحَا	أَصْلَحَا	لَوَجَدُواْ	لَوَجَدُو	عِبَادِي	عِبَادِي
كَانَتْ	كَانَتْ	فَوَجَدَا	فَوَجَدَا	سُعِدُواْ	سُعِدُو	يَقْضِي	يَقْضِي
قِبْلَتَهُمْ	قِبْلَتَهُمْ	يَبْلُغَا	يَبْلُغَا	صَابِرُواْ	صَابِرُو	شِقَاقِي	شِقَاقِي
صَاحِبُكُمْ	صَاحِبُكُمْ	جَعَلَا	جَعَلَا	كَفَرُواْ	كَفَرُو	بِقَمِيصِي	بِقَمِيصِي

دانشمندان برای شناساندن انواع جایگاه های وقف و ابتداء از هفت رمز و علامت مخصوص و بسیار جالب و کاربردی در رسم‌الخط عثمان طه استفاده کرده اند که کار تلاوت را برای قاریان کاملاً راحت کرده است

۱	م	وقف لازم. این نوع وقف اگر انجام نشود خلل و فساد در معنا ایجاد می-شود.(وقف حتماً انجام شود)
۲	لا	وقف ممنوع. حتماً وصل انجام شود اگر وصل نشود .معنا اصلی تغییر پیدا می کند
۳	صلی	وصل از وقف بهتر است. یعنی اولویت با وصل دو عبارت است
۴	قلی	وقف از وصل بهتر است. یعنی اولویت با وقف دو عبارت است
۵	ج	وقف جایز . می توان وقف یا وصل انجام داد .هر دو(وصل) و (وقف)به یك اندازه جایز است
۶	∴ ∴	وقف مُعانَقَة یا مُراقَبَة؛ اگر بر یکی قصد وقف داشته باشیم بایستی دیگری را وصل کنیم و بر عکس
۷	۝	فواصل آیات وقف بر فواصل آیات طبق سنت نبوی اگر در معنی خلل وارد نکند سنت است.

مثال؛وقف لازم (م):

آيه ٦ سوره قمر ٥٤: فَتَوَلَّ عَنْهُمْ ۘ يَوْمَ يَدْعُ ٱلدَّاعِ إِلَىٰ شَىْءٍ نُّكُرٍ ﴿٦﴾

بنابراين از ايشان روي بگردان . آن روزي (را خاطر نشان ساز) كه فرا خواننده (الهي براي گرد آمدن مردمان در محل حساب و كتاب قيامت ايشان را) به سوي چيز ناخوش‌آيندي فرا مي‌خواند .

مثال؛ وقف ممنوع (لا):

آيه ٣٨ سوره نحل١٦: وَأَقْسَمُواْ بِٱللَّهِ جَهْدَ أَيْمَـٰنِهِمْ ۙ لَا يَبْعَثُ ٱللَّهُ مَن يَمُوتُ ۚ بَلَىٰ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَـٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

(كافران علاوه بر شرك‌شان) مؤكدانه به خدا سوگند ياد مي‌كنند كه خداوند هرگز كسي را كه مي‌ميرد زنده نمي‌گرداند . خير ! (چنين نيست كه مي‌گويند .بلكه خداوند همه مردگان را دوباره زنده مي‌كند .و اين) وعده قطعي خدا است .و ليكن بيشتر مردمان نمي‌دانند (كه زنده‌گرداندن براي قدرت خدا چيزي نيست و همان گونه كه قبلاً به انسانها جان بخشيده است .پس از مرگ نيز دوباره جان به پيكرشان مي‌دمد) .

مثال؛ علامت وصل بهتر از وقف(صلى):

آيه٧ سوره بقره٢: خَتَمَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ ۖ وَعَلَىٰٓ أَبْصَـٰرِهِمْ غِشَـٰوَةٌ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٧﴾

خداوند دلها و گوشهايشان را مهر زده است .و بر چشمانشان پرده‌اي است .و عذاب بزرگي در انتظارشان است .

مثال؛ علامت وقف بهتر از وصل(قلى):

آيه ١٣ سوره بقره٢: وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ءَامِنُواْ كَمَآ ءَامَنَ ٱلنَّاسُ قَالُوٓاْ أَنُؤْمِنُ كَمَآ ءَامَنَ ٱلسُّفَهَآءُ ۗ أَلَآ إِنَّهُمْ هُمُ ٱلسُّفَهَآءُ وَلَـٰكِن لَّا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

و هنگامي كه بدانان گفته شود : ايمان بياوريد همان گونه كه توده مردم ايمان آورده‌اند . گويند : آيا همانند بي‌خردان ايمان بياوريم ؟ هان ! ايشان بي‌خردانند وليكن نمي‌دانند (كه ناداني و بي‌خردي منحصر بديشان و محدود بدانان است) .

مثال؛ علامت وقف جایز (ج)

آیه۴۵ سوره بقره۲: وَٱسْتَعِينُواْ بِٱلصَّبْرِ وَٱلصَّلَوٰةِ ۚ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى ٱلْخَـٰشِعِينَ ﴿٤٥﴾

و از شكيبائي (و واداشتن نفس بر آنچه دوست ندارد .از جمله روزه) و نماز (كه دل را پاكيزه و انسان را از گناهان و پليديها به دور مي‌دارد) ياري جوئيد .و نماز سخت دشوار و گران است مگر براي فروتنان (دوستدار طاعت و عبادت).

مثال؛ برای علامت وقف مُعانَقَة یا مُراقَبة ∴ ∴

آیه۲ سوره بقره۲: ذَٰلِكَ ٱلْكِتَـٰبُ لَا رَيْبَ ۛ فِيهِ ۛ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٢﴾

اين كتاب هيچ گماني در آن نيست و راهنماي پرهيز گاران است.

رموز وقف سجاوندی که در تعدادی از قرآن ها کاربرد دارد.

۱– م : علامت وقف لازم است و باید حتماً وقف نمود.

۲– ط : علامت وقف مطلق است.

يعني وقف كردن بدون اعادة جملة ماقبل .نيكو است.

۳– ج : نشانة وقف جايز است

يعني وقف و وصل آن هر دو جايز است ولي وقف بهتر است.

۴– ز : علامت وقف مُجَوَّز (تجويز شده) است

يعني وقف و وصل هر دو تجويز شده ولي وصل بهتر است.

۵– ص : نشانة وقف مُرَخَّص است

و به معناي آن است كه در حالت اضطرار .مي‌توان وقف نمود و سپس حُسْن ابتدا را در نظر گرفته و مجدداً شروع به خواندن كرد.

۶– لا : علامت ممنوع بودن وقف است

و اگر وقف شد بايد مجدداً با رعايت حُسْنِ ابتدا شروع نمود.

۷– س :این علامت که نشانه سکت (توقف حدود یك ثانیه بر روی حرف مورد نظر است). «البته بدون تجديد نفس» (انفس نبايد قطع شود و بايستي فقط مكث چند لحظه اي (يك ثانيه) صورت گيرد.

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَ إِذا قَرَأْتَ ٱلْقُرْءَانَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَ ٱلَّذِينَ لا يُؤْمِنُونَ بِٱلْآخِرَةِ حِجاباً مَسْتُوراً (٤٥)

(اي پيغمبر !) هنگامي كه قرآن (ناطق به دلائل حق) را مي‌خواني ،ميان تو و آنان كه به قيامت باور ندارند (و پيوسته دشمن حق و از حقيقت گريزانند) حجاب ناپيدائي قرار مي‌دهيم (تا نور قرآن به دل ايشان پرتو نيندازد و به آنان سودي نرساند).

فصل ششم

انواع مدّ

رسولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وسَلَّم يقول: «يُؤْتَى يوْمَ القِيامةِ بالْقُرْآنِ وَأَهْلِهِ الذِين كانُوا يعْمَلُونَ بِهِ في الدُّنيَا تَقدُمهُ سورة البقَرَةِ وَآل عِمرَان، تُحَاجَّانِ عَنْ صَاحِبِهِمَا».

رسولَ اللَّه صلي اللَّه عليه وسلم مي فرمود: در روز قيامت قرآن و اهلش و كسانيكه در دنيا به آن عمل مي كردند ،آورده مي شوند كه در پيشاپيش شان سوره بقره و آل عمران قرار داشته و از سوي صاحب خويش مجادله مي كنند.

مواردی که در این فصل ارائه می شود

۱- مدّ طبیعی	۲	حرکت	۲ حرکتی
۲- مدّ متصل	۴-۵-۶	حرکت	۴ حرکتی
۳- مدّ منفصل	۲-۴-۵	حرکت	۴ حرکتی
۴- مدّ عارض	۲-۴-۶	حرکت	۴ حرکتی
۵- مدّ لین	۲-۴-۶	حرکت	۴ حرکتی
۶- مدّ تعظیم	۴	حرکت	۴ حرکتی
۷- مدّ صله کبری	۲-۴-۵	حرکت	۴ حرکتی
۸- مدّ لازم	۶	حرکت	۶ حرکتی

درس بیست هفتم

انواع مدّ

سه نکته آسان و اساسی برای یادگیری مدّ در قرآن مجید با توجه به رسم الخط جهانی عثمان طه

نکته ۱: تمام حروف مدّی (ـَا – ـُو – ـِی) که علامت مدّ (~) بر روی آنها نمی باشد، به اندازه دو حرکت (فتحه، کسره، ضمه) و به اندازه سرعت خواندن خودتان می باشد.

الف مدّی	خوانده می شود	واو مدّی	خوانده می شود	یاء مدّی	خوانده می شود
سَابِقُ	سَابِقُ	مُوصٍ	مُوصِنْ	اَلرَّحِيمِ	اَلرَّحِيمِ
تَابَا	تَابَا	عُيُونٍ	عُيُونِنْ	اَلدِّينِ	اَلدِّينِ
ثَالِثُ	ثَالِثُ	شُيُوخًا	شُيُوخَنْ	حَلِيمٌ	حَلِيمُنْ
جَاعِلِ	جَاعِلِ	ضَرَبُوهُ	ضَرَبُوهُ	قَدِيرٌ	قَدِيرُنْ
شَاعِرٌ	شَاعِرُنْ	مَرْفُوعَةٌ	مَرْفُوعَتُنْ	عَظِيمٌ	عَظِيمُنْ
كَاتِبًا	كَاتِبَنْ	يَقُولُ	يَقُولُ	عَلِيمٌ	عَلِيمُنْ

نکته ۲: حروف مقطعه و تمای حروف مدّی که بعد از آنها علامت «تشدید – ساکن» بیاید، به اندازه ۶ حرکت کشیده می شود (مدّ لازم) (البته توجه داشته باشید که ساکن و تشدید جزء اصل کلمه باشد و در اثر وقف ایجاد نشده باشد)

حروف مقطعه	خوانده می شود	تشدید و ساکن	خوانده می شود
الٓمٓ	(لٓ - مٓ) ۶ حرکت	اَلضَّآلِّينَ	(آ) ۶ حرکت
طسٓمٓ	(سٓ - مٓ) ۶ حرکت	اَلْحَآقَّةُ	(آ) ۶ حرکت
يسٓ	(مٓ) ۶ حرکت	ءَآللَّهُ	(آ) ۶ حرکت
عٓسٓقٓ	(عٓ - سٓ - قٓ) ۶ حرکت	ءَآلْئٰنَ	(آ) ۶ حرکت

براي آشنايي بيشتر دانش آموزان حروف مقطعه و آن را به هر دو صورت نوشتاری و خواندنی می نویسیم.

١	صٓ	صَادْ		٨	الٓمٓ	اَلِفْ	لَامْ	مِيمْ		
٢	قٓ	قَافْ		٩	الٓر	اَلِفْ	لَامْ	رَا		
٣	نٓ	نُونْ		١٠	طسٓمٓ	طَا	سِيْنْ	مِيمْ		
٤	طه	طَا	هَا	١١	عٓسٓقٓ	عَينْ	سِيْنْ	قَافْ		
٥	طسٓ	طَا	سِيْنْ	١٢	الٓمٓصٓ	اَلِفْ	لَامْ	مِيمْ	صَادْ	
٦	يسٓ	يَا	سِيْنْ	١٣	الٓمٓر	اَلِفْ	لَامْ	مِيمْ	رَا	
٧	حمٓ	حَا	مِيمْ	١٤	كٓهيعٓصٓ	كَافْ	هَا	يَا	عَينْ	صَادْ

حروف مقطعه

سوره	آیه					
آل عمران	الٓمٓ ﴿١﴾	اَلِفْ	لَامْ	مِيمْ		
الاعراف	الٓمٓصٓ ﴿١﴾	اَلِفْ	لَامْ	مِيمْ	صَادْ	
يونس	الٓر تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱلْكِتَٰبِ ٱلْحَكِيمِ ﴿١﴾	اَلِفْ	لَامْ	رَا		
الرعد	الٓمٓر تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱلْكِتَٰبِ وَٱلَّذِىٓ أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ ٱلْحَقُّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١﴾	اَلِفْ	لَامْ	مِيمْ	رَا	

مريم	كٓهيعٓصٓ ۝	كَاف	هَا	يَا	عَين	صَادْ
طه	طه ۝	طَا	هَا			
الشعراء	طسٓمٓ ۝	طَا	سِينْ	مِيمْ		
النمل	طسٓ تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱلْقُرْءَانِ وَكِتَابٍ مُّبِينٍ ۝	طَا	سِينْ			
يس	يسٓ ۝	يَا	سِينْ			
ص	صٓ وَٱلْقُرْءَانِ ذِى ٱلذِّكْرِ ۝	صَادْ				

الشورى	حمٓ ۝	حَا	مِيمْ			
الشورى	عٓسٓقٓ ۝	عَينْ	سِينْ	قَافْ		

ق	قٓ وَٱلْقُرْءَانِ ٱلْمَجِيدِ ۝	قَافْ				
القلم	نٓ وَٱلْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ۝	نُونْ				

نکته۳: شش نوع مدّ باقی مانده در قرآن مجید به رسم الخط عثمان طه نیز دارای علامت « ~ » است،ولی همه آنها در عدد ۴ حرکت اشتراك دارند ،پس می توان همه آنها را به چهار حرکت کشید.

۱- مدّ متصل ۴-۵-۶ حرکت(هر گاه بعد از حرف مدّی « ء » همزه بیایید و حرف مدّی و همزه در یک کلمه باشد، مانند: جَآءَ)

۲- مدّ منفصل ۲-۴-۵ حرکت (هر گاه بعد از حرف مدّی « ء» همزه بیایید و حرف مدّی و همزه در دو کلمه باشد، مانند: لَآ أَعْبُدُ)

۳- مدّ عارض ۲-۴-۶ حرکت (در اثر وقف اسکان، و ساکن شدن حرف آخر کلمه ای که دارای حرف مدّی در ماقبل خودش است، مانند: «نَسْتَعِينَ »که در اثر وقف به « نَستَعِينْ » تبدیل می شود و حرف« ی » مدّی آن شامل مدّ عارض می شود.)

۴- مدّ لین ۲-۴-۶ حرکت(مدّ لین شامل «وْ — یْ » ساکن ماقبل فتحه است که در اثر وقف بر کلماتی که شامل این حروف باشند ،به وجود می آید.) مانند:

قُرَيْشٍ دراثر وقف به «قُرَيْشْ» - خَوْفٍ دراثر وقف به « خَوْفْ»

۵- مدّ تعظیم ۴ حرکت(این نوع مدّ مخصوص « لام در لفظ توحید است» و اندازه مدّ آن به روایت حفص ۴ حرکت است.)

لَآ إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَآ إِلَهَ إِلَّا ٱللَّهُ

۶- مدّ صله کبری ۲-۴-۵ حرکت(این نوع از مدّ مخصوص« ه اء ضمیر» است و در قرآن مجید به رسم الخط عثمان طه به صورت زیر مشخص شده است:

آیه۱۲ سوره مطففین۸۳: وَمَا يُكَذِّبُ بِهِۦٓ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿۱۲﴾

آیه۳ سوره همزه۱۰۴: يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُۥٓ أَخْلَدَهُۥ ﴿۳﴾

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَ قالَ ٱلرَّسُولُ يا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي ٱتَّخَذُوا هذَا ٱلْقُرْآنَ مَهْجُوراً (۳۰)

و پيغمبر (شكوه‌كنان از كيفيّت برخورد مردمان با قرآن) عرض مي‌كند ، پروردگارا ! قوم من اين قرآن را (كه وسيله سعادت دو جهان بود) رها و از آن دوري كرده‌اند (و از ترتيل و تدبّر و عمل بدان غافل شده‌اند) .

فصل هفتم

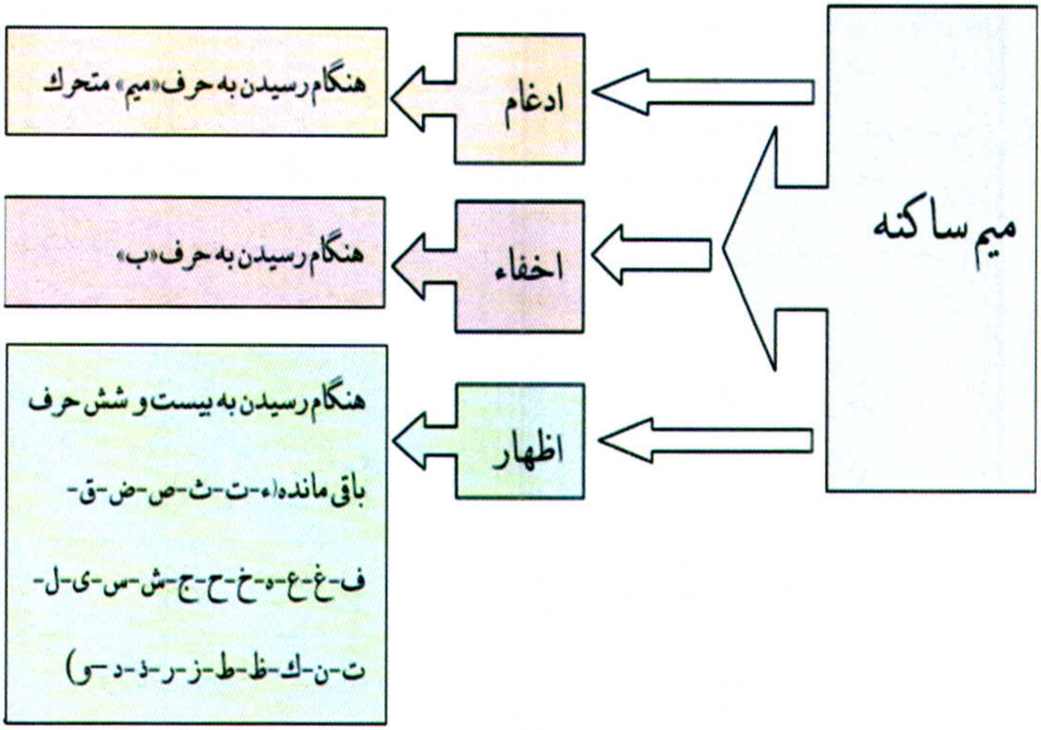
تنوين(ً ٍ ٌ) ،نون ساكن(نْ) و ميم ساكن(مْ)؛ در برخورد با حروف الفبا

قال رسول اللّه صَلّى اللّهُ عَلَيْهِ وسَلَّم: « منْ نَامَ عَنْ حِزْبِهِ مِنَ اللَّيْل، أَوْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ فَقَرأه ما بينَ صلاةِ الْفَجِرِ وَصلاةِ الظهر ، كُتب لَهُ كأنما قرأَهُ مِن اللَّيْلِ » .

رسول اللّه صلي اللّه عليه وسلم فرمود: آنكه نوبتي از شب اش را و يا بخشي از آنرا كه بايست قرآن مي خواند. نخواند و آنرا ميان نماز صبح و پيشين بخواند مثل آنست كه آنرا در شب خوانده باشد.

درس بیست هشتم

میم ساکن (مْ) ؛
در برخورد با حروف الفبا

احکام میم ساکنه (مْ)

میم ساکنه (مْ) هنگام رسیدن به حروف بیست و هشت گانه زبان عرب سه حکم زیر را پیدا می کند:

١- **ادغام مع الغنّة** ⟸ هنگام رسیدن به حرف «میم»

٢- **اخفاء مع الغنّة** ⟸ هنگام رسیدن به حرف «باء»

٣- **اظهار** ⟸ در هنگام رسیدن به ٢٦ بیست و شش حرف باقی ماند زبان عرب

١- ادغام «مْ» میم ساکنه در میم متحرك بعد از خود

هر گاه میم ساکنه «مْ» در کلمه ای بیاید و بعد از آن «م» متحرك (دارای فتحه . کسره . ضمه) بیاید . «مْ» میم ساکنه حذف شده و «م» متحرك به صورت تشدید دار تلفظ می شود.

نکته: در رسم الخط عثمان طه برای نشان دادن این حالت . علامت ساکن در «مْ» ساکنه برداشته شده و «م» دوم به صورت تشدید دار آورده شده است.

در اصل	در رسم الخط عثمان طه
إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُؤْصَدَةٌ	إِنَّهَا عَلَيْهِم مُّؤْصَدَةٌ
ءَامَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ	ءَامَنَهُم مِّنْ خَوْفٍ
وَ كَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُوراً	وَ كَانَ سَعْيُكُم مَّشْكُوراً

٢- اظهار «مْ» میم ساکنه در برخورد با سایر حروف الفبا

میم ساکنه «مْ» در برخورد با ٢٦ حرف باقی مانده حروف زبان عربی . هیچگونه تغییری پیدا نمی کند و به صورت کامل اداء می شود.

نکته: در رسم الخط عثمان طه برای نشان دادن این حالت . علامت ساکن در «مْ» ساکنه تغییر نمی کند و حروف بعد از آن به صورت بدون تغییر آورده شده است.

در اصل	در رسم الخط عثمان طه
ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا	ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا
يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئاً	يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئاً
وَ جَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتاً	وَ جَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتاً

۳- اخفاء «مْ» میم ساکنه در حرف «ب» بعد از خود

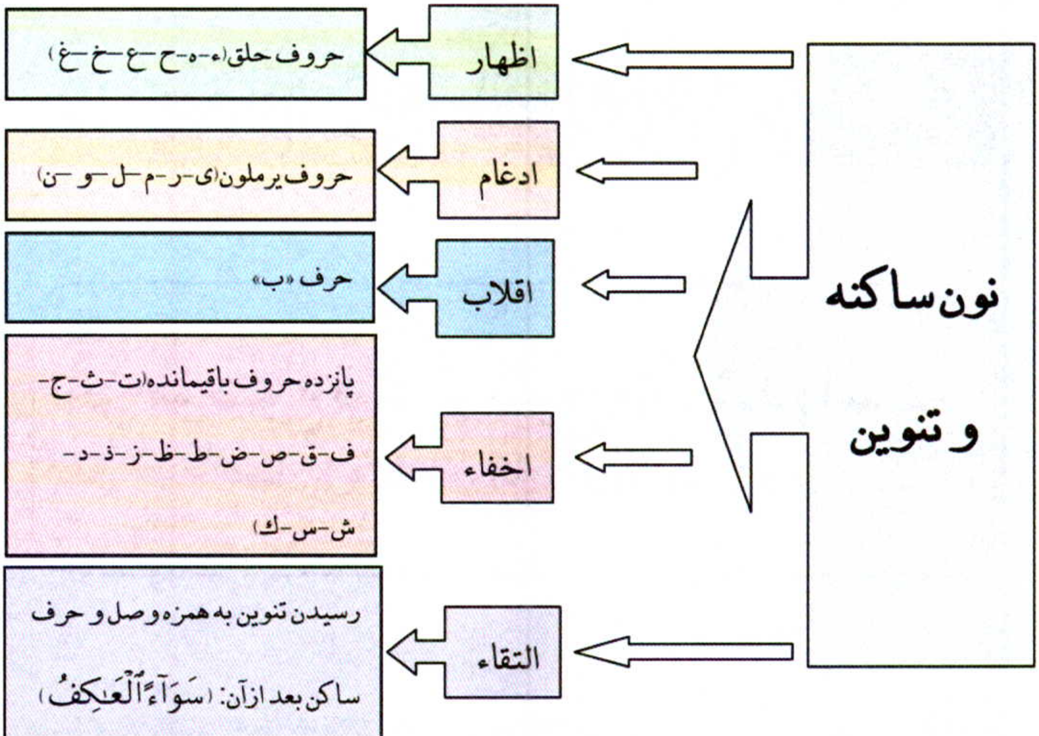
هر گاه میم ساکنه«مْ» در کلمه ای بیاید و بعد از آن «ب» حرف باء متحرك بیاید. «(از حرف میم فقط صدای غنه آن باقی می ماند)؛
به صورت زیر:
ابتدا حرف»مْ «ساکنه را به صورت کامل تلفّظ کنید به طوری که لب-ها کاملاً روی هم قرار گرفته و صدا فقط از خیشوم تولید شود. حال به آرامی به اندازه ضخامت یك صفحه کاغذ لب-ها را از هم جدا کنید. به طوری که مقدار کمی از صدا نیز از فاصله بسیار کم بین لب-ها خارج شود و بیشتر صدا)باقی‌مانده (از خیشوم خارج شود. و آن را به اندازه دو حرکت امتداد دهید تا حالت **اخفاء میم ساکنه**)« مْ »در برخورد با حرف«ب» انجام شود.

نکته: در رسم الخط عثمان طه برای نشان دادن این حالت. علامت ساکن در «مْ» ساکنه برداشته شده و حرف «ب» به صورت بدون تغییر آورده شده است.

در اصل	در رسم الخط عثمان طه
لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ	لَسْتَ عَلَيْهِم بِمُصَيْطِرٍ
فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ	فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ
وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ	وَمَا صَاحِبُكُم بِمَجْنُونٍ
فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ	فَإِذَا هُم بِالسَّاهِرَةِ
وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَٰلٍ	وَيُمْدِدْكُم بِأَمْوَٰلٍ

درس بیست نهم

تنوین(ً ٍ ٌ) ، نون ساکن(نْ)؛ در برخورد با حروف الفبا

احکام تنوین «ـًـٍـٌ» و نون ساکنه «نْ»

تنوین «اَنْ - اِنْ - اُنْ» و نون ساکنهٔ«نْ» از نظر تجویدی در یك حکم بوده و با قرار گرفتن نزد و ماقبل بیست و هشت حرف تهجّی پنج حکم و حالت مختلف زیر را قبول می کنند.

١- **اظهار** ⇦ «در شش حرف حلقی(ء-ه-ح-ع-خ-غ)»

٢- **ادغام** ⇦ «در شش حرف یرملون(ی-ر-م-ل-و-ن)»

٣- **اقلاب** ⇦ «در حرف«ب»»

٤- **اخفاء** ⇦ «در ١٥ پانزده حرف باقی مانده(ت-ث-ج-د-ذ-ز-س-ش-ص-ض-ط-ظ-ف-ق-ك)

٥- **التقاء** ⇦ «در نزد همزه وصل و حرف ساکن بعد از آن»[٢]

التقاء الساکنین

این موضوع قبلاً توضیح داده شده است.

فصل حروف ناخوانا درس بیست و یکم

۱- اظهار «نْ» نون ساکنه و تنوین ها در برخورد با حروف حلقی

هر گاه تنوین ها(ً ٍ ٌ) و نون ساکنه(نْ) قبل از حروف حلقی قرار گیرد. نون ساکنه به صورت کامل اظهار می شود و هیچ گونه تغییری نمی کند. حروف حلقی(ء.ه.ع.ح.غ.خ)

نکته: در هنگام اظهار نون ساکه(نْ) و تنوین ها. هیچ گونه تغییر ظاهری در رسم الخط عثمان طه نداریم و ساکن نون وجود دارد و نیز تنوین ها به صورت متقارن هستند.

در اصل	در رسم الخط عثمان طه
وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ	وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ
مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَا	مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَا
فَجٍّ عَمِيقٍ	فَجٍّ عَمِيقٍ
إِلَىٰ طَعَامٍ غَيْرَ نَاظِرِينَ	إِلَىٰ طَعَامٍ غَيْرَ نَاظِرِينَ
إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ	إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ
أَمَّنْ هَٰذَا ٱلَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ	أَمَّنْ هَٰذَا ٱلَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ

۲- ادغام «نْ» نون ساکنه و تنوین ها در برخورد با حروف یرملون

هر گاه تنوین ها (ً ٍ ٌ) یا نون ساکنه (نْ) قبل از حروف یرملون قرار گیرد. در هنگام تلفظ نون ساکنه حذف می شود «غنه آن باقی می ماند» و حرف (ی ر م ل و ن) به صورت مشدّد خوانده می شود.

نکته۱ : در هنگام ادغام نون ساکه(نْ) و تنوین ها در رسم الخط عثمان طه علامت ساکن نون(ن) حذف می شود و تنوین ها نیز به صورت نامتقارن (ناموزون) (ً ٍ ٌ) نوشته می شود.

نکته۲: در رسم الخط عثمان طه از حروف یرملون. دو حرف« و ی» (حروف انفمی) تشدید نمی گیرند ولی بقیه چهار حرف(ر م ل ن) دارای تشدید هستند.

مثال از ادغام« نْ» نون ساکنه و تنوین ها در برخورد با حروف یرملون

در اصل	در رسم الخط عثمان طه
فِي رَيْبٍ مِمَّا	فِي رَيْبٍ مِّمَّا
يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ	يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ
إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ تَوَّاباً رَحِيمًا	إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ تَوَّاباً رَّحِيمًا
لَنْ نَصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ	لَن نَّصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ
مِنْ وَلِيٍّ وَ لاَ نَصِيرٍ	مِن وَلِيٍّ وَ لاَ نَصِيرٍ
فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْراً يَرَهُ	فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْراً يَرَهُ

۳- اقلاب «نْ» نون ساکنه و تنوین ها در برخورد با حرف «ب» متحرك

هر گاه تنوین ها (ً ٍ ٌ) یا نون ساکنه (نْ) قبل از حروف «ب» متحرك قرار گیرد. در هنگام تلفظ از نون ساکنه فقط غنه آن باقی می ماند و حرف نون به طرف «م» متمایل می شود.

نکته : در هنگام اقلاب نون ساکه(نْ) و تنوین ها در رسم الخط عثمان طه علامت ساکن نون(ن) به « م » کوتاه در جای ساکن قرار می گیردو تنوین ها نیز با اشکال خاص رو به رو (ـَم ـِم ـُم) نوشته می شود.
بجای یکی از فتحه یا ضمه یا کسره ها در بالا حرف« م» اقلاب قرار گرفته است.

مثال از اقلاب «نْ» نون ساکنه و تنوین ها در برخورد با حرف «ب» متحرك

در رسم الخط عثمان طه	در اصل
فِيهِ ءَايَٰتُۢ بَيِّنَٰتٌ مَّقَامُ إِبۡرَٰهِيمَ	فِيهِ ءَايَٰتٌ بَيِّنَٰتٌ مَقَامُ إِبۡرَٰهِيمَ
بِعَذَابِۢ بَـِٔيسِۭ بِمَا كَانُواْ يَفۡسُقُونَ	بِعَذَابٍ بَئِيسٍ بِمَا كَانُواْ يَفۡسُقُونَ
كَلَّا لَئِن لَّمۡ يَنتَهِ لَنَسۡفَعَۢا بِالنَّاصِيَةِ	كَلَّا لَئِن لَّمۡ يَنتَهِ لَنَسۡفَعًا بِٱلنَّاصِيَةِ
فَهَلۡ تَرَىٰ لَهُم مِّنۢ بَاقِيَةٍ	فَهَلۡ تَرَىٰ لَهُم مِّنۡ بَاقِيَةٍ

٤- اخفاء «نْ» نون ساکنه و تنوین ها در برخورد با سایر حروف

هر گاه تنوین ها (ً ٍ ٌ) یا نون ساکنه (نْ) قبل از ۱۵ حرف «ت ث ج د ذ ز س ش ص ض ط ظ ف ق ك» قرار گیرد. در هنگام تلفظ از نون ساکنه فقط غنه آن باقی می ماند و حرف نون به طرف مخرج حرف بعد (۱۵ حرف) متمایل می شود.

نکته: در هنگام اقلاب نون ساکه(نْ) و تنوین ها در رسم الخط عثمان طه علامت ساکن نون(ن) حذف شده و تنوین ها نیز با اشکال نامتقارن نمایش داده می شود و حرف بعد از نون ساکنه(۱۵ حرف) بدون تغییر می ماند.

مثال از اخفاء «نْ» نون ساکنه و تنوین ها در برخورد با ۱۵ حرف «ت ث ج د ذ ز س ش ص ض ط ظ ف ق ك»

در اصل	در رسم الخط عثمان طه
وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ	وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ
وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ	وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ
الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ	الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ
كَأَنَّهُ جِمَالَتٌ صُفْرٌ	كَأَنَّهُ جِمَالَتٌ صُفْرٌ
وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا	وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا

فصل هشتم

تلفظ بخش بخش ۱۷ سوره از سوره هاي قرآن مجيد

آغاز قرائت

آيه٩٨ سوره نحل١٦: فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْءَانَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾

هنگامي كه خواستي قرآن بخواني ، از وسوسه‌هاي شيطان مطرود به خدا پناه ببر

آيه ٣٠ سوره نمل٢٧: إِنَّهُۥ مِن سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُۥ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَانِ الرَّحِيمِ ﴿٣٠﴾

اين نامه از سوي سليمان آمده است ، و (سرآغاز) آن چنين است : به نام خداوند بخشنده مهربان .

وَ رَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِیلاً = و قرآن را با دقت و توجه بخوان (قرآن مجید)

سُورَةُ الفَاتِحَة

شماره سوره ۱ — عدد آیات‌ها ۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

بِسْ	مِلْ	لَا	هِرْ	رَحْ	مَا	نِرْ	رَ	حِيمْ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾

اَلْ	حَمْ	دُ	لِلْ	لَا	هِ	رَبْ	بِلْ	عَا	لَ	مِينْ

الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴿٣﴾ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٤﴾

اَرْ	رَحْ	مَا	نِرْ	رَ	حِيمْ	مَا	لِ	كِ	يَوْ	مِدْ	دِينْ

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾

إِیْ	يَا	کَ	نَعْ	بُ	دُ	وَ	إِیْ	يَا	کَ	نَسْ	تَ	عِينْ

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾

اِهْ	دِ	نَصْ	صِ	رَا	طَلْ	مُسْ	تَ	قِيمْ

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

صِ	رَا	طَلْ	لَ	ذِی	نَ	أَنْ	عَمْ	تَ	عَ	لَیْ	هِمْ

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾

غَیْ	رِلْ	مَغْ	ضُو	بِ	عَ	لَیْ	هِمْ	وَ	لَضْ	ضَآلْ	لِينْ

لا يَمَسُّهُ إِلاَّ الْمُطَهَّرُونَ --- جز پاکان لمس آن نمی کنند (قرآن مجید)

سُورَةُ النَّاسِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بِسْ	مِلْ	لَا	هِرْ	رَحْ	مَا	نِرْ	رَ	حِيمْ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ ٱلنَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَـٰهِ ٱلنَّاسِ ﴿٣﴾

قُلْ	أَ	عُو	ذُ	بِ	رَبْ	بِنْ	نَاسْ	مَ	لِ	كِنْ	نَاسْ	إِ	لَا	هِنْ	نَاسْ

مِن شَرِّ ٱلْوَسْوَاسِ ٱلْخَنَّاسِ ﴿٤﴾

مِنْ	شَرْ	رِلْ	وَسْ	وَا	سِلْ	خَنْ	نَاسْ

ٱلَّذِى يُوَسْوِسُ فِى صُدُورِ ٱلنَّاسِ ﴿٥﴾ مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ ﴿٦﴾

اَلْ	لَ	ذِى	يُ	وَسْ	وِ	سُ	فِى	صُ	دُو	رِنْ	نَاسْ	مِ	نَلْ	جِنْ	نَ	تِ	وَنْ	نَاسْ

سُورَةُ الْفَلَقِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بِسْ	مِلْ	لَا	هِرْ	رَحْ	مَا	نِرْ	رَ	حِيمْ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلْفَلَقِ ﴿١﴾ مِن شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾

قُلْ	أَ	عُو	ذُ	بِ	رَبْ	بِلْ	فَ	لَقْ	مِن	شَرْ	رِ	مَا	خَ	لَقْ

وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾ وَمِن شَرِّ ٱلنَّفَّـٰثَـٰتِ فِى ٱلْعُقَدِ ﴿٤﴾

وَ	مِن	شَرْ	رِ	غَا	سِ	قِنْ	إِ	ذَا	وَ	قَبْ	وَ	مِن	شَرْ	رِنْ	نَفْ	فَا	ثَا	تِ	فِلْ	عُ	قَدْ

وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

وَ	مِن	شَرْ	رِ	حَا	سِ	دِنْ	إِ	ذَا	حَ	سَدْ

سُورَةُ الإخلاص

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حيمْ	رَ	نِرْ	مَا	رَحْ	هِرْ	لَا	مِلْ	بِسْ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾

مَدْ	صَ	هُصْ	لَا	اَلْ	حَدْ	أَ	هُ	لَا	وَلْ	هُ	قُلْ

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾ وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٤﴾

حَدْ	أَ	وَنْ	فُ	كُ	هُو	لَ	كُلْ	ىَ	لَمْ	وَ	لَدْ	يُو	لَمْ	وَ	لِدْ	ىَ	لَمْ

سُورَةُ المَسَد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حيمْ	رَ	نِرْ	مَا	رَحْ	هِرْ	لَا	مِلْ	بِسْ

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ﴿١﴾

تَبْ	وَ	بِوْ	هَ	لَ	بِى	أَ	دَآ	ىَ	بَتْ	تَبْ

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ﴿٢﴾

سَبْ	كَ	مَا	وَ	هُو	لُ	مَا	هُ	عَنْ	نَا	أَغْ	مَآ

سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ﴿٣﴾ وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ﴿٤﴾

طَبْ	حَ	تَلْ	لَ	مَا	حَمْ	هُو	تُ	أَ	رَ	وَمْ	هَبْ	لَ	تَ	ذَا	رَنْ	نَا	لَا	يَصْ	سَ

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ﴿٥﴾

سَدْ	مَ	مِمْ	لُمْ	حَبْ	هَا	دِ	جى	فِى

سُورَةُ النَّصرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْ	مِلْ	لَا	هِرْ	رَحْ	مَا	نِرْ	رَ	حِيمْ

إِذَا جَآءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾

إِ	ذَا	جَآ	ءَ	نَصْ	رُلْ	لَا	هِ	وَلْ	فَتْحْ

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾

وَ	رَ	أَيْ	تَنْ	نَا	سَ	يَدْ	خُ	لُو	نَ	فِي	دِي	نِلْ	لَا	هِ	أَفْ	وَاجا

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

فَ	سَبْ	بِحْ	بِ	حَمْ	دِ	رَبْ	بِ	كَ	وَسْ	تَغْ	فِرْ	هُ	إِنْ	نَ	هُو	كَا	نَ	تَوْ	وَابا

سُورَةُ الكَافِرُونَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْ	مِلْ	لَا	هِرْ	رَحْ	مَا	نِرْ	رَ	حِيمْ

قُلْ يَآ أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿١﴾ لَآ أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾

قُلْ	يَآ	أَيْ	يُ	هَلْ	كَا	فِ	رُونْ	لَآ	أَعْ	بُ	دُ	مَا	تَعْ	بُ	دُونْ

وَلَآ أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَآ أَعْبُدُ ﴿٣﴾ وَلَآ أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُّمْ ﴿٤﴾

وَ	لَآ	أَنْ	تُمْ	عَا	بِ	دُو	نَ	مَآ	أَعْ	بُدْ	وَ	لَآ	أَ	نَ	عَا	بِ	دُمْ	مَا	عَ	بَتْ	تُمْ

وَلَآ أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَآ أَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾

وَ	لَآ	أَنْ	تُمْ	عَا	بِ	دُو	نَ	مَآ	أَعْ	بُدْ	لَ	كُمْ	دِ	نُ	كُمْ	وَ	لِ	يَ	دِينْ

سُورَةُ الْكَوْثَرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بِسْ	مِلْ	لَا	هِرْ	رَحْ	مَا	نِرْ	رَ	حِيمْ

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ﴿١﴾ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ﴿٢﴾

إِنْ	نَآ	أَعْ	طَيْ	نَا	كَلْ	كَوْ	ثَرْ	فَ	صَلْ	لِ	لِ	رَبْ	بِ	كَ	وَنْ	حَرْ

إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ﴿٣﴾

إِنْ	نَ	شَا	نِ	ءَ	كَ	هُ	وَلْ	أَبْ	تَرْ

سُورَةُ الْمَاعُونِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بِسْ	مِلْ	لَا	هِرْ	رَحْ	مَا	نِرْ	رَ	حِيمْ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ ﴿١﴾

أَ	رَ	ءَيْ	تَلْ	لَ	ذِي	يُ	كَذْ	ذِ	بُ	بِدْ	دِينْ

فَذَٰلِكَ الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ ﴿٢﴾

فَ	ذَا	لِ	كَلْ	لَ	ذِي	يَ	دُعْ	عُلْ	يَ	تِيمْ

وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿٣﴾ فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ﴿٤﴾

وَ	لَا	يَ	حُضْ	ضُ	عَ	لَا	طَ	عَا	مِلْ	مِسْ	كِينْ	فَ	وَيْ	لُلْ	لِلْ	مُ	صَلْ	لِينْ

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴿٥﴾

اَلْ	لَ	ذِي	نَ	هُمْ	عَنْ	صَ	لَا	تِ	هِمْ	سَا	هُونْ

الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ﴿٦﴾ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ﴿٧﴾

اَلْ	لَ	ذِي	نَ	هُمْ	يُ	رَآ	ءُونْ	وَ	يَمْ	نَ	عُو	نَلْ	مَا	عُونْ

سُورَةُ قُرَيْشٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بِسْ	مِلْ	لَا	هِرْ	رَحْ	مَا	نِرْ	رَ	حِيمْ

لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ ﴿١﴾ إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ﴿٢﴾

لِ	إِی	لَا	فِ	قُ	رَيْشْ	إِی	لَا	فِ	هِمْ	رِحْ	لَ	تَشْ	شِ	تَآ	ءِ	وَصْ	صَيفْ

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَٰذَا الْبَيْتِ ﴿٣﴾

فَلْ	يَعْ	بُ	دُو	رَبْ	بَ	هَا	ذَلْ	بَيتْ

الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ﴿٤﴾

اَلْ	لَ	ذِیَ	أَطْ	عَ	مَ	هُمْ	مِنْ	جُو	عِوْ	وَ	ءَا	مَ	نَ	هُمْ	مِنْ	خَوفْ

سُورَةُ الْفِيلِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بِسْ	مِلْ	لَا	هِرْ	رَحْ	مَا	نِرْ	رَ	حِيمْ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾

أَ	لَمْ	تَ	رَ	کَیْ	فَ	فَ	عَ	لَ	رَبْ	بُ	کَ	بِ	أَصْ	حَا	بِلْ	فِيلْ

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾

أَ	لَمْ	يَجْ	عَلْ	کَیْ	دَ	هُمْ	فِی	تَضْ	لِيلْ	وَ	أَرْ	سَ	لَ	عَ	لَیْ	هِمْ	طَیْ	رَنْ	أَ	بَا	بِيلْ

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ ﴿٥﴾

تَرْ	مِی	هِم	بِ	حِ	جَا	رَ	تِمْ	مِنْ	سِجْ	جِيلْ	فَ	جَ	عَ	لَ	هُمْ	کَ	عَصْ	فِمْ	مَأْ	کُولْ

سُورَةُ الْهُمَزَةِ

ترتیبها ١٠٤ — آیاتها ٩

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بِسْ	مِلْ	لَا	هِرْ	رَحْ	مَا	نِرْ	رَ	حِيمْ

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ﴿١﴾ الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ﴿٢﴾

وَیْ	لُلْ	لِ	كُلْ	لِ	هُ	مَ	زَ	تِلْ	لُ	مَ	زَهْ	اَلْ	لَ	ذِی	جَ	مَ	عَ	مَا	لَوْ	وَ	عَدْ	دَ	دَهْ

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ﴿٣﴾ كَلَّا لَيُنبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ﴿٤﴾

يَحْ	سَ	بُ	أَنْ	نَ	مَا	لَ	هُوْ	أَخْ	لَ	دَهْ	كَلْ	لَا	لَ	يُمْ	بَ	ذَنْ	نَ	فِلْ	حُ	طَ	مَهْ

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ ﴿٥﴾ نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ ﴿٦﴾

وَ	مَا	أَدْ	رَا	كَ	مَلْ	حُ	طَ	مَهْ	نَا	رُلْ	لَا	هِلْ	مُو	قَ	دَهْ

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ ﴿٧﴾ إِنَّهَا عَلَيْهِم مُّؤْصَدَةٌ ﴿٨﴾

اَلْ	لَ	تِی	تَطْ	طَ	لِ	عُ	عَ	لَلْ	أَفْ	ءِ	دَهْ	إِنْ	نَ	هَا	عَ	لَیْ	هِمْ	مُؤْ	صَ	دَهْ

فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ ﴿٩﴾

فِی	عَ	مَ	دِمْ	مُ	مَدْ	دَ	دَهْ

سُورَةُ العَصْرِ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

بِسْ	مِلْ	لَا	هِرْ	رَحْ	مَا	نِرْ	رَ	حِيمْ

وَٱلْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ لَفِى خُسْرٍ ﴿٢﴾

وَلْ	عَصْرْ	إِنْ	نَلْ	إِن	سَا	نَ	لَ	فِى	خُسْرْ

إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ

إِلْ	لَلْ	لَ	ذِى	نَ	ءَا	مَ	نُو	وَ	عَ	مِ	لُصْ	صَا	لِ	حَا	تِ

وَتَوَاصَوْا۟ بِٱلْحَقِّ وَتَوَاصَوْا۟ بِٱلصَّبْرِ ﴿٣﴾

سُورَةُ التَّكَاثُرِ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

بِسْ	مِلْ	لَا	هِرْ	رَحْ	مَا	نِرْ	رَ	حِيمْ

أَلْهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ ﴿١﴾ حَتَّىٰ زُرْتُمُ ٱلْمَقَابِرَ ﴿٢﴾

أَلْ	هَا	كُ	مُتْ	تَ	كَا	ثُرْ	حَتْ	تَا	زُرْ	تُ	مُلْ	مَ	قَا	بِرْ

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾

كَلْ	لَا	سَوْ	فَ	تَعْ	لَ	مُونْ	ثُمْ	مَ	كَلْ	لَا	سَوْ	فَ	تَعْ	لَ	مُونْ

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ ٱلْيَقِينِ ﴿٥﴾ لَتَرَوُنَّ ٱلْجَحِيمَ ﴿٦﴾

كَلْ	لَا	لَوْ	تَعْ	لَ	مُو	نَ	عِلْ	مَلْ	ىَ	قِينْ	لَ	تَ	رَ	وُنْ	نَلْ	جَ	حِيمْ

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ ٱلْيَقِينِ ﴿٧﴾

ثُمْ	مَ	لَ	تَ	رَ	وُنْ	نَ	هَا	عَىْ	نَلْ	ىَ	قِينْ

ثُمَّ لَتُسْـَٔلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ ٱلنَّعِيمِ ﴿٨﴾

ثُمْ	مَ	لَ	تُسْ	ءَ	لُنْ	نَ	يَوْ	مَ	ءِ	ذِنْ	عَ	نِنْ	نَ	عِيمْ

سُورَةُ الْقَارِعَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْ	مِلْ	لَا	هِرْ	رَحْ	مَا	نِرْ	رَ	حِيمْ

الْقَارِعَةُ (١) مَا الْقَارِعَةُ (٢) وَمَآ أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ (٣)

اَلْ	قَا	رِ	عَهْ	مَلْ	قَا	رِ	عَهْ	وَ	مَآ	أَدْ	رَا	كَ	مَلْ	قَا	رِ	عَهْ

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ (٤)

يَوْ	مَ	ىَ	كُو	نُنْ	نَا	سُ	كَلْ	فَ	رَا	شِلْ	مَبْ	ثُوث

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ (٥)

وَ	تَ	كُو	نُلْ	جِ	بَا	لُ	كَلْ	عِهْ	نِلْ	مَن	فُوشْ

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ (٦) فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ (٧)

فَ	أَمْ	مَا	مَن	ثَ	قُ	لَتْ	مَ	وَا	زِی	نُهْ	فَ	هُ	وَ	فِی	عِی	شَ	تِرْ	رَا	ضِ	يَهْ

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ (٨) فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ (٩)

وَ	أَمْ	مَا	مَنْ	خَفْ	فَتْ	مَ	وَا	زِی	نُهْ	فَ	أُمْ	مُ	هُو	هَا	وِ	يَهْ

وَمَآ أَدْرَاكَ مَا هِيَهْ (١٠) نَارٌ حَامِيَةٌ (١١)

وَ	مَآ	أَدْ	رَا	كَ	مَا	هِ	يَهْ	نَا	رُنْ	حَا	مِ	يَهْ

سُورَةُ العَادِيَاتِ

ترتيب ١٠٠ — آيات ١١

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بِسْ	مِلْ	لَا	هِرْ	رَحْ	مَا	نِرْ	رَ	حِيمْ

وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا ﴿١﴾ فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا ﴿٢﴾ فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا ﴿٣﴾

وَلْ	عَا	دِ	يَا	تِ	ضَبْحا	فَلْ	مُو	رِ	يَا	تِ	قَدْحا	فَلْ	مُ	غِی	رَا	تِ	صُبْحا

فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا ﴿٤﴾ فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ﴿٥﴾

فَ	أَ	ثَرْ	نَ	بِ	هِی	نَقْعا	فَ	وَ	سَطْ	نَ	بِ	هِی	جَمْعا

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ﴿٦﴾ وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ﴿٧﴾

إِنْ	نَلْ	إِنْ	سَا	نَ	لِ	رَبْ	بِ	هِی	لَ	کَ	نُودْ	وَ	إِنْ	نَ	هُو	عَ	لَا	ذَا	لِ	کَ	لَ	شَ	هِیدْ

وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ﴿٨﴾

وَ	إِنْ	نَ	هُو	لِ	حُبْ	بِلْ	خَیْ	رِ	لَ	شَ	دِیدْ

أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ﴿٩﴾

أَ	فَ	لَا	یَعْ	لَ	مُ	إِ	ذَا	بُعْ	ثِ	رَ	مَا	فِلْ	قُ	بُورْ

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ﴿١٠﴾ إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَخَبِيرٌ ﴿١١﴾

وَ	حُصْ	صِ	لَ	مَا	فِصْ	صُ	دُورْ	إِنْ	نَ	رَبْ	بَ	هُمْ	بِ	هِمْ	یَوْ	مَ	ءِ	ذِلْ	لَ	خَ	بِیرْ

سُورَةُ الزَّلْزَلَة

ترتيب ٩٩ — آياتها ٨

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْ	مِلْ	لَا	هِرْ	رَحْ	مَا	نِرْ	رَ	حِيمْ

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا (١) وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا (٢)

إِ	ذَا	زُلْ	زِ	لَ	تِلْ	أَرْ	ضُ	زِلْ	زَا	لَ	هَا	وَ	أَخْ	رَ	جَ	تِلْ	أَرْ	ضُ	أَثْ	قَا	لَ	هَا

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا (٣) يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا (٤)

وَ	قَا	لَلْ	إِنْ	سَا	نُ	مَا	لَ	هَا	يَوْ	مَ	ءِ	ذِنْ	تُ	حَدْ	دِ	ثُ	أَخْ	بَا	رَ	هَا

بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا (٥)

بِ	أَنْ	نَ	رَبْ	بَ	کَ	أَوْ	حَا	لَ	هَا

يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ (٦)

يَوْ	مَ	ءِ	ذِنْ	يَصْ	دُ	رُنْ	نَا	سُ	أَشْ	تَا	تَلْ	لِ	يُ	رَوْ	أَعْ	مَا	لَ	هُمْ

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ (٧)

فَ	مَیْ	يَعْ	مَلْ	مِثْ	قَا	لَ	ذَرْ	رَ	تِنْ	خَیْ	رَیْ	یَ	رَهْ

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ (٨)

وَ	مَیْ	يَعْ	مَلْ	مِثْ	قَا	لَ	ذَرْ	رَ	تِن	شَرْ	رَیْ	یَ	رَهْ

سایر تألیفات نویسنده کتاب:

۱– دایرة المعارف حروف قرآن؛ مؤلف: عزیز فتحی

۲– معجزات نجومی با ادله ریاضی در قرآن؛ مؤلف: عزیز فتحی

۳– تفسیر جامع حروف مقطعه قرآن و صدها معجزه در آن «در دو جلد»؛ مؤلف: عزیز فتحی

٤– آموزش تصویری تجوید قرآن مجید سطح ۳ (عالی)؛ مؤلف: عزیز فتحی

۵– آموزش رنگی با توجه به مصحف تجوید قرآن مجید سطح ۲ (متوسط)؛ مؤلف: عزیز فتحی

٦– آموزش روخوانی و روانخوانی قرآن مجید سطح ۱ (مقدماتی)؛ مؤلف: عزیز فتحی

۷– آموزش تلاوت به روایت ورش و قالون و تطابق با روایت حفص؛ مؤلف: عزیز فتحی